

Møteinnkalling - Kontrollutvalget i Åfjord kommune

Arkivsak: 24/528

Møtedato/tid: 13.12.2024 kl. 10:00

Møtested: Åfjord, Rådhuset, Øvre Årnes vei 1a, møterom 9, 2.etasje.

Møtet avvikles for åpne dører, i tråd med kommuneloven § 11-5.

Eventuelle forfall, eller spørsmål om habilitet, meldes til Konsek Trøndelag IKS
v/ Torbjørn Brandt på telefon 468 22 369 eller e-post: torbjorn.brandt@konsek.no

Varamedlemmer møter etter nærmere innkalling.

Trondheim, 06.12.2024

Walter Solberg (sign.)
Leder av kontrollutvalget

Torbjørn Brandt
seniorrådgiver
Konsek Trøndelag

Kopi: Varamedlemmer, ordfører, rådmann og Revisjon Midt-Norge SA

Sakliste

Saksnr.	Sakstittel
61/24	Referatsaker
62/24	Uavhengighetserklæring fra oppdragsansvarlig regnskapsrevisor
63/24	Strategi for revisjon av regnskapsåret for 2024
64/24	Forenklet etterlevelseskontroll - revisors risiko- og vesentlighetsvurderinger
65/24	Orientering fra rådmannen - Beredskapsarbeidet i kommunen
66/24	Orientering fra rådmannen - Dokumentasjon av anskaffelser
67/24	Orientering fra rådmannen - Saksbehandling og dokumentoffentlighet i folkevalgte organer
68/24	Orientering fra rådmannen - Skjønnsmidler fra Statsforvalteren
69/24	Kontrollutvalgets års- og møteplan for 2025
70/24	Folkevalgteopplæring - vurderinger knyttet til at folkevalgte eller ansatte i kommunen også sitter i styre i selskaper som kommunen eier
71/24	Folkevalgtopplæring - aktuelle artikler og tolkningsuttalelser som gjelder kontrollarbeidet
72/24	Aktuelle saker fra kommunens folkevalgte organer
73/24	Oppfølging av kontrollutvalgets vedtak
74/24	Innspill til kontrollarbeidet
75/24	Godkjenning av møteprotokoll

Referatsaker

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Åfjord kommune

Møtedato

13.12.2024

Saknr

61/24

Saksbehandler Torbjørn Brandt

Arkivkode FE-033, TI-&17

Arkivsaknr 24/528 - 2

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget tar vedlagte referatsaker til orientering.

Vedlegg

Melding om politisk vedtak - plan for forvaltningsrevisjon 2024-2028

Melding om politisk vedtak - plan for eierskapskontroll 2024-2028

Protokoll fra kommunestyrets møte 14.11.2024

Felles forvaltningsrevisjon - TrønderEnergi AS med datterselskap

Vedlegg til referatsak 4 - Svar fra Revisjon Midt-Norge angående TrønderEnergi AS

Saksopplysninger

Følgende referatsaker legges frem for utvalget til orientering:

1. Melding om politisk vedtak - Plan for eierskapskontroll 2024 -2028
2. Melding om politisk vedtak - Plan for forvaltningsrevisjon 2024 - 2028
3. Protokoll fra kommunestyrets møte 14.11.2024
4. Felles forvaltningsrevisjon - TrønderEnergi AS med datterselskap
 - a. Svar fra Revisjon Midt-Norge angående TrønderEnergi AS

Vurdering og konklusjon

Kontrollutvalget kan ta vedlagte referatsaker til orientering.



Saksframlegg

Saksnr.	Utvalg	Møtedato
100/24	Kommunestyret	14.11.2024

Plan for forvaltningsrevisjon 2024 - 2028

Kontrollutvalgets forslag til vedtak

1. Kommunestyret vedtar plan for forvaltningsrevisjon 2024-2028 og slutter seg til kontrollutvalgets prioriterte områder i planen.
2. Kontrollutvalget gis fullmakt til å gjøre endringer i planen og prioriteringsrekkefølgen som følge av endret risikobilde.

Kommunestyret 14.11.2024

Behandling

Votering nr 1 - Votering over forslag

Forslag: **Opprinnelig forslag**

For: 23 stemmer (100%) - AP 6, FRP 2, H 4, KRF 1, SP 9, V 1

Mot: 0 stemmer (0%)

KST - 100/24 vedtak

1. Kommunestyret vedtar plan for forvaltningsrevisjon 2024-2028 og slutter seg til kontrollutvalgets prioriterte områder i planen.
2. Kontrollutvalget gis fullmakt til å gjøre endringer i planen og prioriteringsrekkefølgen som følge av endret risikobilde.

Sakens bakgrunn og innhold

Kontrollutvalget skal påse at det utføres forvaltningsrevisjon av kommunens virksomhet og av selskaper kommunen har eierinteresser i. Forvaltningsrevisjon er systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, regeletterlevelse, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets vedtak. Kontrollutvalget har i løpet av 2024 laget denne planen. Planen gjelder til og med 2028.

Vedlegg

Plan for forvaltningsrevisjon 2024-2028 behandlet av kontrollutvalget

Utskrift av sak 53_24



Saksframlegg

Saksnr.	Utvalg	Møtedato
099/24	Kommunestyret	14.11.2024

Plan for eierskapskontroll 2024-2028

Kontrollutvalgets forslag til vedtak

1. Kommunestyret vedtar plan for eierskapskontroll 2024-2028 og slutter seg til kontrollutvalgets prioriteringer i planen.
2. Kontrollutvalget gis fullmakt til å gjøre endringer i planen.

Kommunestyret 14.11.2024

Behandling

Votering nr 1 - Votering over forslag

Forslag: **Opprinnelig forslag**

For: 23 stemmer (100%) - AP 6, FRP 2, H 4, KRF 1, SP 9, V 1

Mot: 0 stemmer (0%)

KST - 099/24 vedtak

1. Kommunestyret vedtar plan for eierskapskontroll 2024-2028 og slutter seg til kontrollutvalgets prioriteringer i planen.
2. Kontrollutvalget gis fullmakt til å gjøre endringer i planen.

Sakens bakgrunn og innhold

Kontrollutvalget skal påse at det føres kontroll med forvaltningen av kommunens eierinteresser i selskaper. Kontrollen kan rette seg mot kommunens eierrepresentant i et selskap, eller gjennomføres som en generell kontroll av kommunens rutiner for eierstyring. Et vanlig tema for eierskapskontroll er om den som utøver kommunens eierinteresser, gjør dette i samsvar med lover og forskrifter, kommunestyrets vedtak og anerkjente prinsipper for eierstyring. Kontrollutvalget har laget denne planen høsten 2024. Planen gjelder til og med 2028.

Vedlegg

Forslag til plan for eierskapskontroll 2024-2028 behandlet av kontrollutvalget

Vedtaksbrev - oversendelse av sak til politisk behandling - plan for eierskapskontroll 2024-2028



Møteprotokoll

Utvalg	Kommunestyret
Møtested	Blackbox - Å!
Dato	14.11.2024
Tidspunkt	kl 09:00 - 13:00

Fremmøtte	Parti
Alf Håkon Skjærvik	AP
Erik Jakobsen	AP
Ina Victoria Nebb Rånes	AP
Karoline Larsen	AP
Walter Solberg	AP
Gunnar Singsaas	FRP
Steffen Karlsaune	FRP
Einar Eian	H
Roar Harbak	H
Roger Sjørgård	H
Nina Edvardsen	KRF
Erling Iversen	SP
Hanne Skjæggestad	SP
Maia Skorstad Larsen	SP
Susanne Strudshavn Strøm	SP
Tone Bårdli	SP
Torild Langklopp	V

Forfall	Parti	Varamedlem	Parti
Kaja Hovde Bye	AP	Stian Skjærvik Hansen	AP
Anne Iren Lian	H	Synnøve Tronsen	H
		Lauritsen	
Jon Husdal	SP	Frank Arne Andreassen	SP
Mari Krogfjord	SP	Hilde Vollan Oldertrøen	SP
Oddbjørn Rømme	SP	Hege Hopen Amundal	SP
Tore Hage	SP	Hanne-Silje Lunde	SP
		Herfjord	

Erling Iversen
ordfører

Nina Knutsen
arkivansvarlig

Saksliste

Type	Saknr	Sakstittel
PS	091/24	Godkjenning av innkalling og sakskart
PS	092/24	Godkjenning av protokoll
PS	093/24	Samlesak for referatsaker
PS	094/24	Tilstandsrapport Fosen barneverntjeneste 2024
PS	095/24	Digitaliseringsstrategi og tilhørende handlingsplan for digitaliseringsstrategien
PS	096/24	Bærekraftsrapport Åfjord
PS	097/24	Sertifisering Miljøfyrtårn - Åfjord kommune
PS	098/24	Kommunal planstrategi for Åfjord kommune 2024-2027
PS	099/24	Plan for eierskapskontroll 2024-2028
PS	100/24	Plan for forvaltningsrevisjon 2024 - 2028
PS	101/24	Forskrift om politivedtekter for Åfjord og kommunene på Fosen
PS	102/24	Samarbeidsavtale - Fosenregionen Interkommunalt Politisk Råd (IKPR)
PS	103/24	Møteplan for kommunestyret 2025

Info og orientering

Helsefellesskapet i søndre Trøndelag

Samhandlingsleder helsefellesskapet i søndre Trøndelag Solveig Tofte og Erik Eide fra KS Trøndelag orienterte om blant annet:

- Arbeidet
- Felles planlegging og tjenesteutvikling
- Prioriterte pasientgrupper
- Organiseringen og strukturen av helsefellesskapet
- Samarbeidsavtalen

Tilstandsrapport fra Fosen barneverntjeneste

Marita Lindsetmo v/ Fosen barneverntjeneste orienterte om tilstandsrapporten Fosen barnevern for 2024.

Info fra utvalgsledere

Utvalgslederne orienterte om arbeidet i følgende utvalg:

- Utvalg for helse og oppvekst
- Kontrollutvalget
- Utvalg for kultur, idrett og frivillighet

091/24 Godkjenning av innkalling og sakskart

Kommunestyret 14.11.2024

Behandling

Votering nr 1 - Votering over forslag

Forslag: **Opprinnelig forslag**

For: 23 stemmer (100%) - AP 6, FRP 2, H 4, KRF 1, SP 9, V 1

Mot: 0 stemmer (0%)

KST - 091/24 vedtak

Innkalling og sakskart ble godkjent.

Rådmannens innstilling:

Innkalling og sakskart godkjennes.

092/24 Godkjenning av protokoll

Kommunestyret 14.11.2024

Behandling

Votering nr 1 - Votering over forslag

Forslag: **Opprinnelig forslag**

For: 23 stemmer (100%) - AP 6, FRP 2, H 4, KRF 1, SP 9, V 1

Mot: 0 stemmer (0%)

KST - 092/24 vedtak

Vedlagte protokoll ble godkjent.

Rådmannens innstilling

Vedlagt protokoll godkjennes

093/24 Samlesak for referatsaker

Kommunestyret 14.11.2024

Behandling

Votering nr 1 - Votering over forslag

Forslag: **Opprinnelig forslag**

For: 23 stemmer (100%) - AP 6, FRP 2, H 4, KRF 1, SP 9, V 1

Mot: 0 stemmer (0%)

KST - 093/24 vedtak

Sakene ble tatt til orientering.

Rådmannens innstilling:

Sakene tas til orientering.

094/24 Tilstandsrapport Fosen barneverntjeneste 2024

Kommunestyret 14.11.2024

Behandling

Votering nr 1 - Votering over forslag

Forslag: **Opprinnelig forslag**

For: 23 stemmer (100%) - AP 6, FRP 2, H 4, KRF 1, SP 9, V 1

Mot: 0 stemmer (0%)

KST - 094/24 vedtak

Åfjord kommunestyre tar tilstandsrapport fra Fosen barneverntjeneste 2024 til orientering.

Rådmannens innstilling

Åfjord kommunestyre tar tilstandsrapport fra Fosen barneverntjeneste 2024 til orientering.

095/24 Digitaliseringsstrategi og tilhørende handlingsplan for digitaliseringsstrategien

Kommunestyret 14.11.2024

Behandling

Votering nr 1 - Votering over forslag

Forslag: **Opprinnelig forslag**

For: 23 stemmer (100%) - AP 6, FRP 2, H 4, KRF 1, SP 9, V 1

Mot: 0 stemmer (0%)

KST - 095/24 vedtak

Kommunestyret slutter seg til rådmannens forslag til digitaliseringsstrategi med tilhørende handlingsplan, og ber rådmannen hensynta digitaliseringsstrategien i det pågående arbeidet med arbeidsgiverstrategi, fremtidig lederutvikling og i samarbeid med partene.

Sakens bakgrunn og formål

Rådmannen ønsker å tydeliggjøre kommunens satsning på digitalisering og teknologisk utvikling.

Åfjord kommune har i dag ingen egen strategi som understøtter dette.

Rådmannens innstilling

Kommunestyret slutter seg til rådmannens forslag til digitaliseringsstrategi med tilhørende handlingsplan, og ber rådmannen hensynta digitaliseringsstrategien i det pågående arbeidet med arbeidsgiverstrategi, fremtidig lederutvikling og i samarbeid med partene.

Sakens bakgrunn og formål

Rådmannen ønsker å tydeliggjøre kommunens satsning på digitalisering og teknologisk utvikling.

Åfjord kommune har i dag ingen egen strategi som understøtter dette.

096/24 Bærekraftsrapport Åfjord

Kommunestyret 14.11.2024

Behandling

Votering nr 1 - Votering over forslag

Forslag: **Opprinnelig forslag**

For: 23 stemmer (100%) - AP 6, FRP 2, H 4, KRF 1, SP 9, V 1

Mot: 0 stemmer (0%)

KST - 096/24 vedtak

Åfjord kommunestyre tar innbyggerundersøkelsen og bærekraftsrapporten for Åfjord kommune til etterretning.

Innbyggerundersøkelsen og bærekraftsrapporten brukes som kunnskapsgrunnlag for det videre bærekraftsarbeidet i kommunen.

Rådmannens innstilling:

Åfjord formannskap legger frem følgende innstilling for kommunestyret:

Åfjord kommunestyret tar innbyggerundersøkelsen og bærekraftsrapporten for Åfjord kommune til etterretning.

Innbyggerundersøkelsen og bærekraftsrapporten brukes som kunnskapsgrunnlag for det videre bærekraftsarbeidet i kommunen.

Vedtak som innstilling fra Formannskap, 01.11.2024 - 037/24

Åfjord formannskap legger frem følgende innstilling for kommunestyret:

Åfjord kommunestyre tar innbyggerundersøkelsen og bærekraftsrapporten for Åfjord kommune til etterretning.

Innbyggerundersøkelsen og bærekraftsrapporten brukes som kunnskapsgrunnlag for det videre bærekraftsarbeidet i kommunen.

097/24 Sertifisering Miljøfyrtårn - Åfjord kommune

Kommunestyret 14.11.2024

Behandling

Votering nr 1 - Votering over forslag

Forslag: **Opprinnelig forslag**

For: 18 stemmer (78%) - AP 5, FRP 2, H 4, KRF 1, SP 6

Mot: 5 stemmer (22%) - AP 1, SP 3, V 1 (Stian Skjærvik Hansen (Ap), Hege Hopen Amundal (Sp), Susanne S. Strøm (Sp), Hanne Skjæggestad (Sp) og Torild Langklopp (V)).

KST - 097/24 vedtak

Åfjord kommunestyre ber rådmannen om å igangsette arbeidet med Miljøfyrtårn-sertifisering av Åfjord kommune.

Rådmannens innstilling:

Åfjord formannskap legger saken frem for kommunestyret med følgende innstilling:

Åfjord kommunestyret ber rådmannen om å igangsette arbeidet med Miljøfyrtårn-sertifisering av Åfjord kommune.

Vedtak som innstilling fra Formannskap, 01.11.2024 - 038/24

Åfjord formannskap legger saken frem for kommunestyret med følgende innstilling:

Åfjord kommunestyre ber rådmannen om å igangsette arbeidet med Miljøfyrtårn-sertifisering av Åfjord kommune.

098/24 Kommunal planstrategi for Åfjord kommune 2024-2027**Kommunestyret 14.11.2024****Behandling**

Tilleggsforslag - Friluftslivets ferdselsårer, foreslått av Hege Hopen Amundal, Senterpartiet
Plan for friluftslivets ferdselsårer tas inn i planstrategien.

Tilleggsforslag, foreslått av Hege Hopen Amundal, Senterpartiet

Rådmannen oppdaterer planstrategien til å inneholde en tidshorisont for hver plan, samt ansvarsfordeling for alle planene. Tidshorisonten bør ha år for start og slutt av planarbeidet. Revisjon av tidshorisonten i planstrategien gjøres årlig i forbindelse med HØP.

Votering nr 3 - Votering over forslag

Forslag: **Opprinnelig forslag**

For: 23 stemmer (100%) - AP 6, FRP 2, H 4, KRF 1, SP 9, V 1

Mot: 0 stemmer (0%)

Votering nr 2 - Votering over forslag

Forslag: **Tilleggsforslag**

For: 23 stemmer (100%) - AP 6, FRP 2, H 4, KRF 1, SP 9, V 1

Mot: 0 stemmer (0%)

Votering nr 1 - Votering over forslag

Forslag: **Tilleggsforslag - Friluftslivets ferdselsårer**

For: 23 stemmer (100%) - AP 6, FRP 2, H 4, KRF 1, SP 9, V 1

Mot: 0 stemmer (0%)

KST - 098/24 vedtak

Åfjord kommunestyre vedtar kommunal planstrategi for Åfjord kommune 2024-2027 slik det går fram av vedlagte forslag til planstrategi, datert 24.09.2024.

Det delegeres til rådmannen å foreta eventuelle redaksjonelle endringer i dokumentet, etter vedtak, som ikke endrer innholdet i planstrategien.

Lovhjemmel: Plan- og bygningsloven § 10-1.

Plan for friluftslivets ferdselsårer tas inn i planstrategien.

Rådmannen oppdaterer planstrategien til å inneholde en tidshorisont for hver plan, samt ansvarsfordeling for alle planene. Tidshorisonten bør ha år for start og slutt av planarbeidet. Revisjon av tidshorisonten i planstrategien gjøres årlig i forbindelse med HØP.

Det faste planutvalget 02.10.2024

Behandling

Omforent forslag , foreslått av Alf Håkon Skjærvik, Arbeiderpartiet

Planutvalget ber om at kunststrategi og landbruksplan innarbeides i dokumentet som fremmes for kommunestyret.

Votering nr 2 - Votering over forslag

Forslag: **Opprinnelig forslag**

For: 7 stemmer (100%) - AP 2, H 1, SP 3, V 1

Mot: 0 stemmer (0%)

Votering nr 1 - Votering over forslag

Forslag: **Omforent forslag**

For: 7 stemmer (100%) - AP 2, H 1, SP 3, V 1

Mot: 0 stemmer (0%)

DFP - 064/24 vedtak

Planutvalget vedtar å sende saken til kommunestyret med slik innstilling:

Åfjord kommunestyre vedtar kommunal planstrategi for Åfjord kommune 2024-2027 slik det går fram av vedlagte forslag til planstrategi, datert 24.09.2024.

Det delegeres til rådmannen å foreta eventuelle redaksjonelle endringer i dokumentet, etter vedtak, som ikke endrer innholdet i planstrategien.

Lovhjemmel: Plan- og bygningsloven § 10-1.

Planutvalget ber om at kunststrategi og landbruksplan innarbeides i dokumentet som fremmes for kommunestyret.

Rådmannens innstilling:

Planutvalget vedtar å sende saken til kommunestyret med slik innstilling:

Åfjord kommunestyre vedtar kommunal planstrategi for Åfjord kommune 2024-2027 slik det går fram av vedlagte forslag til planstrategi, datert 24.09.2024.

Det delegeres til rådmannen å foreta eventuelle redaksjonelle endringer i dokumentet, etter vedtak, som ikke endrer innholdet i planstrategien.

Lovhjemmel: Plan- og bygningsloven § 10-1.

Vedtak som innstilling fra Det faste planutvalget, 02.10.2024 - 064/24

Planutvalget vedtar å sende saken til kommunestyret med slik innstilling:

Åfjord kommunestyre vedtar kommunal planstrategi for Åfjord kommune 2024-2027 slik det går fram av vedlagte forslag til planstrategi, datert 24.09.2024.

Det delegeres til rådmannen å foreta eventuelle redaksjonelle endringer i dokumentet, etter vedtak, som ikke endrer innholdet i planstrategien.

Lovhjemmel: Plan- og bygningsloven § 10-1.

Planutvalget ber om at kunststrategi og landbruksplan innarbeides i dokumentet som fremmes for kommunestyret.

099/24 Plan for eierskapskontroll 2024-2028

Kommunestyret 14.11.2024

Behandling

Votering nr 1 - Votering over forslag

Forslag: **Opprinnelig forslag**

For: 23 stemmer (100%) - AP 6, FRP 2, H 4, KRF 1, SP 9, V 1

Mot: 0 stemmer (0%)

KST - 099/24 vedtak

1. Kommunestyret vedtar plan for eierskapskontroll 2024-2028 og slutter seg til kontrollutvalgets prioriteringer i planen.
2. Kontrollutvalget gis fullmakt til å gjøre endringer i planen.

Kontrollutvalgets forslag til vedtak

1. Kommunestyret vedtar plan for eierskapskontroll 2024-2028 og slutter seg til kontrollutvalgets prioriteringer i planen.
2. Kontrollutvalget gis fullmakt til å gjøre endringer i planen.

100/24 Plan for forvaltningsrevisjon 2024 - 2028

Kommunestyret 14.11.2024

Behandling

Votering nr 1 - Votering over forslag

Forslag: **Opprinnelig forslag**

For: 23 stemmer (100%) - AP 6, FRP 2, H 4, KRF 1, SP 9, V 1

Mot: 0 stemmer (0%)

KST - 100/24 vedtak

1. Kommunestyret vedtar plan for forvaltningsrevisjon 2024-2028 og slutter seg til kontrollutvalgets prioriterte områder i planen.
2. Kontrollutvalget gis fullmakt til å gjøre endringer i planen og prioriteringsrekkefølgen som følge av endret risikobilde.

Kontrollutvalgets forslag til vedtak

1. Kommunestyret vedtar plan for forvaltningsrevisjon 2024-2028 og slutter seg til kontrollutvalgets prioriterte områder i planen.
2. Kontrollutvalget gis fullmakt til å gjøre endringer i planen og prioriteringsrekkefølgen som følge av endret risikobilde.

101/24 Forskrift om politivedtekter for Åfjord og kommunene på Fosen

Kommunestyret 14.11.2024

Behandling

Endringsforslag, foreslått av Hanne Skjæggestad, Senterpartiet

§ 3-2 tas ut

Votering nr 2 - Votering over forslag

Forslag: **Opprinnelig forslag**

For: 23 stemmer (100%) - AP 6, FRP 2, H 4, KRF 1, SP 9, V 1

Mot: 0 stemmer (0%)

Votering nr 1 - Votering over forslag

Forslag: **Endringsforslag**

For: 20 stemmer (87%) - AP 4, FRP 2, H 4, KRF 1, SP 8, V 1

Mot: 3 stemmer (13%) - AP 2, SP 1 (Alf Håkon Skjærvik (Ap), Ina Victoria Nebb Rånes (Ap) og Tone Bårdli (Sp))

KST - 101/24 vedtak

Åfjord kommunestyre godkjenner «Forskrift om politivedtekter for kommunene på Fosen», slik de fremgår av saken, og slik de ble vedtatt Interkommunalt politisk råd for Fosenregionen 06.11.2024, med vedtatte endring.

Rådmannens innstilling:

Åfjord kommunestyre godkjenner «Forskrift om politivedtekter for kommunene på Fosen», slik de fremgår av saken, og slik de ble vedtatt Interkommunalt politisk råd for Fosenregionen 06.11.2024.

102/24 Samarbeidsavtale - Fosenregionen Interkommunalt Politisk Råd (IKPR)

Kommunestyret 14.11.2024

Behandling

Votering nr 1 - Votering over forslag

Forslag: **Opprinnelig forslag**

For: 23 stemmer (100%) - AP 6, FRP 2, H 4, KRF 1, SP 9, V 1

Mot: 0 stemmer (0%)

KST - 102/24 vedtak

Åfjord kommunestyret vedtar den nye samarbeidsavtalen med tilhørende tjenesteavtale (SLA), slik den foreligger som vedlegg til saken.

Ordføreren og rådmannen gis fullmakt til å signere henholdsvis Samarbeidsavtalen og Tjenesteavtalen (Service Level Agreement – SLA), på vegne av Åfjord kommune.

Rådmannens innstilling:

Åfjord kommunestyret vedtar den nye samarbeidsavtalen med tilhørende tjenesteavtale (SLA), slik den foreligger som vedlegg til saken.

Ordføreren og rådmannen gis fullmakt til å signere henholdsvis Samarbeidsavtalen og Tjenesteavtalen (Service Level Agreement – SLA), på vegne av Åfjord kommune.

103/24 Møteplan for kommunestyret 2025

Kommunestyret 14.11.2024

Behandling

Endringsforslag, foreslått av Erling Iversen, Senterpartiet

27. februar flyttes til 20. februar, og 29. mai flyttes til 22. mai.

Votering nr 2 - Votering over forslag

Forslag: **Opprinnelig forslag**

For: 23 stemmer (100%) - AP 6, FRP 2, H 4, KRF 1, SP 9, V 1

Mot: 0 stemmer (0%)

Votering nr 1 - Votering over forslag

Forslag: **Endringsforslag**

For: 23 stemmer (100%) - AP 6, FRP 2, H 4, KRF 1, SP 9, V 1

Mot: 0 stemmer (0%)

KST - 103/24 vedtak

Kommunestyret vedtar møteplan 2025 for kommunestyret slik det fremgår i saken med følgende endringer:

- 27. februar flyttes til 20. februar
- 29. mai flyttes til 22. mai.

Rådmannens innstilling

Kommunestyret vedtar møteplan 2025 for kommunestyret slik det fremgår i saken.

Felles forvaltningsrevisjon - TrønderEnergi AS med datterselskap

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Malvik kommune

Møtedato

28.11.2024

Saknr

60/24

Saksbehandler Ragnhild Torsdatter Grønvold

Arkivkode FE-217, TI-&58

Arkivsaknr 24/250 - 15

Forslag til vedtak

1. Kontrollutvalget i Malvik kommune bestiller en forvaltningsrevisjon av TrønderEnergi AS med datterselskap,
2. Forvaltningsrevisjonen gjennomføres som en felles forvaltningsrevisjon med andre eierkommuner
3. Prosjektplanen leveres sekretariatet innen 22. januar 2025, og viser bl.a. problemstillinger, ressursbruk, kostnadsfordeling og tidspunkt for levering av ferdig rapport.

Behandling:**Habilitet**

Anda reiste spørsmålet om sin habilitet, da han er ansatt i Ren Røros. Anda redegjorde for forskjellene mellom de to selskapene, og at de forholder seg til forskjellige markeder. Anda slutter i Ren Røros i april. Han redegjorde også for sin relasjon til Ståle Gjersvold. Den er profesjonell. Varamedlem er ikke innkalt

Anda fratrådte møtet.

Kontrollutvalget vedtok enstemmig at Anda ikke er inhabil etter forvaltningsloven § 6 andre ledd.

Omforent tilleggsforslag:

Trondheim kommunes forutsetning om at etableringen av Aneo omfattes av rapporten imøtekommes.

Forslag til vedtak med omforent tilleggsforslag enstemmig vedtatt.

Vedtak:

1. Kontrollutvalget i Malvik kommune bestiller en forvaltningsrevisjon av TrønderEnergi AS med datterselskap,
2. Forvaltningsrevisjonen gjennomføres som en felles forvaltningsrevisjon med andre eierkommuner
3. Prosjektplanen leveres sekretariatet innen 22. januar 2025, og viser bl.a. problemstillinger, ressursbruk, kostnadsfordeling og tidspunkt for levering av ferdig rapport.
4. Trondheim kommunes forutsetning om at etableringen av Aneo omfattes av rapporten imøtekommes.

Vedlegg

Svar fra Revisjon Midt-Norge angående TrønderEnergi AS

Saksopplysninger

Kontrollutvalget i Malvik kommune fattet den 7. februar 2024, sak 2/24 slikt vedtak:

Sekretariatet undersøker og legger fram sak på neste møte, 21.3.24, om felles forvaltningsrevisjon av TrønderEnergi AS.

Dette ble fulgt opp i utvalgets sak 19/24, den 10. april 2024, hvor utvalget tok sekretariatets redegjørelse for utsendt invitasjon med forespørsel om felles forvaltningsrevisjon av TrønderEnergi AS med datterselskaper til orientering.

På vegne av kontrollutvalget i Malvik kommune har sekretariatet invitert de øvrige 18 eierkommunene samt Kommunal landspensjonskasse (KLP) til å være med på en felles forvaltningsrevisjon av TrønderEnergi AS med datterselskap. Sekretariatet har nå fått svar fra alle eierne unntatt Osen, om de er interessert i å være med eller ikke. Ved en inkurie er ikke saken lagt fram for kontrollutvalget i Osen. Utvalget er imidlertid muntlig orientert, i forbindelse med behandling av bestilling av forvaltningsrevisjon i hht. vedtatt plan for forvaltningsrevisjon 2024-2028. Utvalget bestilte en annen forvaltningsrevisjon, i samsvar med sin vedtatte plan. Osen har 1,04% av eierandelene i TrønderEnergi AS.

Eierandelene fordeler seg slik, prosentvis , i følge protokoll fra generalforsamling i TrønderEnergi AS 27. mai 2024:

Orkland - 16,94
Melhus - 13,34
Trondheim - 9,13
Indre Fosen - 8,0
Ørland - 7,96
Åfjord - 5,04
Heim - 4,85
Oppdal - 3,95
Midtre Gauldal - 3,17
Malvik - 2,96
Hitra - 2,69
Frøya - 2,49
Skaun - 2,20
Selbu - 1,43
Holtålen - 1,34
Osen - 1,04
Stjørdal - 0,18
Tydal - 0,16
Rennebu - 0,07

KLP har svart at de ikke har noe imot en forvaltningsrevisjon, men de ønsker ikke å delta. KLP eier 13,33 % av aksjene.

Alle kommunene som har svart er positive, men flere av dem har forbehold når det gjelder kostnadene, problemstilling eller ønsker å avvente en formell invitasjon eller komme med innspill til prosjektplanen. Det er én konkret problemstilling som er forutsatt, fra Trondheim kommune. Det er at etableringen av Aneo omfattes av revisjonen.

I Malvik kommunes plan for forvaltningsrevisjon 2024-2028 står det følgende om TrønderEnergi AS med datterselskaper:

TrønderEnergi As har gjort store endringer i sin organisasjon de senere årene. Dette kan påvirke kommunens styringsmuligheter. Eksempler på problemstillinger:

- *Er det etablert en hensiktsmessig rapportering mellom mor og datterselskaper?*
- *Er selskapsomdannelsene i selskapet håndtert innenfor reglene for habilitet?*
- *Er Malvik kommune sine interesser ivarettatt i selskapsomdannelsene?*
- *Skjer transaksjoner mellom kommunen og konsernet til markedsmessige vilkår?*

Konsek Trøndelag mottok den 19. november brev fra Revisjon Midt-Norge svar på henvendelse fra Konsek, hvor de stiller seg positiv til å gjennomføre en slik forvaltningsrevisjon. Oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor i Revisjon Midt-Norge vil være Margrete Haugum.

Revisjon Midt-Norge ber ellers om et snarlig møte mellom sekretariatet for Trondheim kommunes kontrollutvalg, Trondheim kommunerevisjon, Revisjon Midt-Norge og Konsek. Dette for å drøfte eventuelle innspill til tema/problemstillinger, prosesser/framdriftsplan, kostnadsfordeling, organisering og ledelse av forvaltningsrevisjonen. Møtet må holdes før arbeidet med prosjektplanen kan igangsettes. Et snarlig møte er en forutsetning for at prosjektplanen kan leveres Konsek innen 22. januar 2025, og dermed kan behandles i kontrollutvalget i Malviks møte 5. februar 2025.

Det er invitert til møte den 29. november 2024.

Kostnadsfordelingen vil basere seg på fordelingen av eierandelene i morselskapet, TrønderEnergi AS.

Vurdering

I og med at så godt som alle eierkommunene er positive, og de fem største eierne i TrønderEnergi AS enten har tatt denne forvaltningsrevisjonen inn i sin plan for forvaltningsrevisjoner 2024-2028 (Orkland og Melhus), er positiv uten forbehold (Ørland) og noe forbehold (Trondheim (enighet om problemstilling og etableringen av Aneo)), anbefaler sekretariatet at utvalget vedtar å bestille forvaltningsrevisjon av TrønderEnergi AS med datterselskaper. Prosjektplan leveres sekretariatet innen 22. januar, slik at utvalget kan behandle den på sitt møte 5. februar 2025. Prosjektplanen skal inneholde b.l.a. problemstillinger, ressursbruk, kostnadsfordeling og tidspunkt for levering av ferdig rapport.

Når det gjelder Osen, så har ikke kontrollutvalget der formelt tatt stilling til invitasjonen, i og med at den ikke er lagt fram som egen sak. Konsek mener at kontrollutvalget i Osen skal få tilsendt prosjektplanen, med ny forespørsel om å delta, slik at utvalget kan ta formelt stilling til saken.



ARH



Steinkjer 19.11.24

Konsek Trøndelag IKS
v/Ragnhild Grønvold

Vedrørende forvaltningsrevisjon i Trønderenergi AS

Viser til e-post sendt fagleder for forvaltningsrevisjon i Revisjon Midt-Norge den 19.11.24. I e-posten vises det til at Konsek Trøndelag IKS, på initiativ fra Malvik kommunes kontrollutvalg, har forespurt kontrollutvalgene i Trønderenergi AS sine eierkommuner om det er interessant å delta i en forvaltningsrevisjon i selskapet. Det signaliseres at kontrollutvalgene i alle eierkommuner ønsker å delta. I e-post framgår også at det er ønskelig med prosjektplan til behandling i møte 5.2.25, og at Revisjon Midt-Norge SA må avklare prosessen med Trondheim kommunerevisjon.

Revisjon Midt-Norge SA stiller seg positiv til å gjennomføre en forvaltningsrevisjon i Trønderenergi AS. Vi bekrefter levering av prosjektplan til Konsek innen 22.01.25. Oppdragsansvarlig for Revisjon Midt-Norge SA vil være Margrete Haugum.

Revisjon Midt-Norge ber om at Konsek inviterer til et møte mellom Trondheim kommunerevisjon, sekretariatet for kontrollutvalget i Trondheim kommune, Konsek Trøndelag IKS og Revisjon Midt-Norge SA. Møtet bør avholdes snarest, slik at arbeid med prosjektplan kan igangsettes. I møtet bør det drøftes eventuelle innspill til tema/problemstillinger, prosesser/framdriftsplan, kostnadsfordeling, organisering og ledelse av forvaltningsrevisjonen.

Med vennlig hilsen

sign

Arnt Robert Haugan
Daglig leder

Direkte ☎ 92253981 eller ✉ arnt.robert.haugan@revisjonmidtnorge.no

Uavhengighetserklæring fra oppdragsansvarlig regnskapsrevisor

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Åfjord kommune

Møtedato

13.12.2024

Saknr

62/24

Saksbehandler Torbjørn Brandt

Arkivkode FE-216

Arkivsaknr 24/492 - 3

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget tar revisors uavhengighetserklæring til orientering.

Vedlegg

Uavhengighetserklæring fra oppdragsansvarlig regnskapsrevisor

Saksopplysninger

Oppdragsansvarlig regnskapsrevisor, Knut Tanem, heretter omtalt 'revisor', skal fortløpende vurdere egen uavhengighet, se forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 16.

Revisoren skal hvert år, og ellers ved behov, avgi en skriftlig egenvurdering av sin uavhengighet til kontrollutvalget, se forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 19 andre ledd. Kravene til uavhengighet og objektivitet gjelder både ved regnskapsrevisjon og ved forvaltningsrevisjon. Revisoren skal i egenvurderingen oppgi tilknytning til revidert virksomhet, samt hvilke stillinger/verv/tjenester revisoren kan ha, se forskrift om kontrollutvalg og revisjon §§ 17-18.

Vurdering

Egenerklæringen oppfyller kravene i lov og forskrift.

Med mindre kontrollutvalget har opplysninger som stiller spørsmål om revisorens uavhengighet, kan utvalget kan ta revisorens egenerklæring til orientering.

Åfjord kommune

Egenvurdering av uavhengighet

Kommuneloven § 24-4 og forskrift om kontrollutvalg og revisjon §16- §19 setter krav til revisors uavhengighet. Kravene er beskrevet i bestemmelsene. Dette dokumentet beskriver revisors egenvurdering og skal ivareta krav i forskriften.

Ansettelsesforhold	Undertegnede har ikke ansettelsesforhold i andre stillinger enn i revisjonsselskapet
Medlem i styrende organer	Undertegnede er ikke medlem i styrende organer i noen virksomhet som Åfjord kommune deltar i.
Delta eller inneha funksjoner i annen virksomhet, som kan føre til interessekonflikt eller svekket tillit	Undertegnede deltar ikke i eller innehar funksjoner i annen virksomhet som kan føre til interessekonflikt eller svekket tillit til rollen som revisor.
Nærstående	Undertegnede har ikke nærstående som har en slik tilknytning til Åfjord kommune at dette har betydning for min uavhengighet og objektivitet i utførelsen av revisjonsoppdraget.
Rådgivnings- eller andre tjenester som er egnet til å påvirke revisors habilitet	Undertegnede bekrefter at det ikke er ytet rådgivning eller andre tjenester overfor Åfjord kommune som er av en slik art at dette kommer i konflikt med denne bestemmelsen. Før slike tjenester utføres, vurderer revisor rådgivningens eller tjenestens art i forhold til revisors uavhengighet og objektivitet. Dersom revisor konkluderer med at utøvelse av slik tjeneste kommer i konflikt med bestemmelsen i forskriftens § 16, utfører revisor ikke tjenesten. Hvert enkelt tilfelle vurderes særskilt. Revisor vil kunne besvare spørsmål/henvendelser som er å betrakte som veiledning og bistand og ikke revisjon. Slike veiledninger skjer med varsomhet og på en måte som ikke binder opp revisors senere revisjons- og kontrollvurderinger.
Tjenester under (fylkes)kommunens egne ledelses- og kontroll-oppgaver	Undertegnede bekrefter at det ikke ytes tjenester overfor Åfjord kommune som hører inn under kommunens egne ledelses- og kontrolloppgaver.
Opptre som fullmektig for den revisjonspliktige	Undertegnede bekrefter at verken revisor eller Revisjon Midt-Norge SA opptre som fullmektig for Åfjord kommune.
Andre særegne forhold	Undertegnede kjenner ikke til andre særegne forhold som er egnet til å svekke tilliten til min uavhengighet og objektivitet.

Steinkjer, 08.07.24



Knut Tanem

Strategi for revisjon av regnskapsåret for 2024

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Åfjord kommune

Møtedato

13.12.2024

Saknr

63/24

Saksbehandler Torbjørn Brandt

Arkivkode FE-216

Arkivsaknr 24/492 - 2

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget tar revisors strategi for revidering av regnskapsåret 2024, til orientering.

Saksopplysninger

Som følge av kontrollutvalgets såkalte påseansvar overfor kommunens valgte regnskapsrevisor, se kommuneloven § 23-2, legges strategien for revidering av regnskapsåret frem til til orientering. I denne saken vil oppdragsansvarlig regnskapsrevisor, Knut Tanem, presentere strategien.

Kontrollutvalget har et lovpålagt ansvar for å holde seg løpende orientert om revisjonsarbeidet. Utvalget skal også påse at kommunens regnskaper er betryggende revidert, se forskrift om kontrollutvalg og revisjon §3. Revisoren skal hvert år utarbeide en strategi og plan for revisjonsoppdraget med utgangspunkt i risiko og vesentlighetsvurderinger.

Formålet med revisjonsstrategien er primært å avdekke risiko for feilrapportering og definere hvilke revisjonshandlinger revisor må gjennomføre for å avgi revisjonsberetningen. Revisor skal i samsvar med gjeldende revisjonsstandarder utarbeide en strategi og plan for sitt revisjonsoppdrag. Revisjonsstrategien skal utarbeides på faglig grunnlag og vil ha sitt utgangspunkt i risiko og vesentlighetsvurderinger. Revisorens strategi og plan for hvordan det enkelte revisjonsoppdrag skal løses er interne vurderinger og interne dokumenter hos revisoren.

Vurdering og konklusjon

Orienteringen bør gi utvalget et godt grunnlag for å fastslå at kommunens regnskaper blir betryggende revidert. Med mindre det fremkommer andre opplysninger som skulle tilsi det motsatte, kan kontrollutvalget ta revisorens strategi for revidering av regnskapsåret 2024, til orientering.

Forenklet etterlevelseskontroll - revisors risiko- og vesentlighetsvurderinger

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Åfjord kommune

Møtedato

13.12.2024

Saknr

64/24

Saksbehandler Torbjørn Brandt

Arkivkode FE-216

Arkivsaknr 24/492 - 5

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget tar revisors risikovurderinger av områder innenfor økonomiforvaltningen og valg av område som det skal gjennomføres etterlevelseskontroll av, til orientering.

Saksopplysninger'

I denne saken legges revisors risikovurderinger frem. Disse risikovurderingene er grunnlaget for det eller de områder revisor velger ut som det skal gjennomføres kontroll av.

Oppdragsansvarlig regnskapsrevisor skal deretter gjennomføre en forenklet etterlevelseskontroll av det valgte området. Resultatene av denne kontrollen skal rapporteres til kontrollutvalget innen 30. juni neste år.

Formålet med den forenklet etterlevelseskontrollen er å gjennomføre en kontroll som innenfor en begrenset ressursramme bidrar til å forebygge svakheter og for å sikre at kommunen følger sentrale bestemmelser og vedtak på økonomiområdet. Revisor skal innhente tilstrekkelig informasjon til å vurdere om det foreligger brudd på lover, forskrifter eller vedtak, der bruddet er av vesentlig betydning for økonomiforvaltningen.

Vurdering og konklusjon

Kontrollutvalget kan ta revisors risikovurderinger av områder innenfor økonomiforvaltningen og revisors valg av det området det skal gjennomføres etterlevelseskontroll av, til orientering.

Orientering fra rådmannen - Beredskapsarbeidet i kommunen

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Åfjord kommune

Møtedato

13.12.2024

Saknr

65/24

Saksbehandler Torbjørn Brandt

Arkivkode FE-033

Arkivsaknr 24/228 - 10

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget tar rådmannens redegjørelse om beredskapsarbeidet i kommunen, til orientering.

Saksopplysninger

I møtet den 13.06.2024 vedtok kontrollutvalget i sak 30/24 følgende:

Kontrollutvalget ber rådmannen orientere utvalget om beredskapsarbeidet i kommunen og videre ber utvalget rådmannen gi en vurdering om og i hvilken grad kommunen er rustet for å møte ulike trusler som truer innbyggernes sikkerhet og velferd.

Rådmannen eller den rådmannen utpeker vil orientere utvalget i henhold til vedtaket.

Vurdering og konklusjon

Om det ikke kommer frem opplysninger som gjør det nødvendig med videre oppfølging kan utvalget ta rådmannens redegjørelse til orientering. Kontrollutvalget må på selvstendig grunnlag vurdere om utvalget vil ta den gitte informasjonen til orientering eller om det er behov for videre oppfølging.

Orientering fra rådmannen - Dokumentasjon av anskaffelser

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Åfjord kommune

Møtedato

13.12.2024

Saknr

66/24

Saksbehandler Torbjørn Brandt

Arkivkode FE-033

Arkivsaknr 24/228 - 12

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget tar rådmannens redegjørelse for hvordan kommunen sørger for at offentlige anskaffelser dokumenteres og arkiveres i tråd med aktuelle lov- og forskriftsbestemmelser, til orientering.

Saksopplysninger

I møtet den 24.09.2024 vedtok kontrollutvalget i sak 39/24 følgende:

Kontrollutvalget ber rådmannen om å redegjøre for hvordan kommunen vil sørge for at offentlige anskaffelser dokumenteres og arkiveres i tråd med aktuelle lov- og forskriftsbestemmelser.

Rådmannen eller den rådmannen utpeker vil orientere utvalget i henhold til vedtaket.

Vurdering og konklusjon

Om det ikke kommer frem opplysninger som gjør det nødvendig med videre oppfølging kan utvalget ta rådmannens redegjørelse til orientering. Kontrollutvalget må på selvstendig grunnlag vurdere om utvalget vil ta den gitte informasjonen til orientering eller om det er behov for videre oppfølging.

Orientering fra rådmannen - Saksbehandling og dokumentoffentlighet i folkevalgte organer

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Åfjord kommune

Møtedato

13.12.2024

Saknr

67/24

Saksbehandler Torbjørn Brandt

Arkivkode FE-033

Arkivsaknr 24/228 - 11

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget tar rådmannens redegjørelse for praksis for når saksdokumenter som legges frem til behandling i folkevalgte organer unntas offentlighet, til orientering.

Saksopplysninger

I møtet den 13.06.2024 vedtok kontrollutvalget i sak 34/24 følgende:

Kontrollutvalget ber rådmannen orientere om praksis for når saksdokumenter, som legges frem til folkevalgt organ, unntas offentlighet.

Rådmannen eller den rådmannen utpeker vil orientere utvalget i henhold til vedtaket.

Vurdering og konklusjon

Om det ikke kommer frem opplysninger som gjør det nødvendig med videre oppfølging kan utvalget ta rådmannens redegjørelse til orientering. Kontrollutvalget må på selvstendig grunnlag vurdere om utvalget vil ta den gitte informasjonen til orientering eller om det er behov for videre oppfølging.

Orientering fra rådmannen - Skjønnsmidler fra Statsforvalteren

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Åfjord kommune

Møtedato

13.12.2024

Saknr

68/24

Saksbehandler Torbjørn Brandt

Arkivkode FE-033

Arkivsaknr 24/228 - 13

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget tar rådmannens redegjørelse for hvordan kommunen jobber med å kartlegge behovet for - og for å søke om - skjønnsmidler fra statsforvalteren, til orientering.

Saksopplysninger

I møtet den 21.10.2024 vedtok kontrollutvalget i sak 57/24 følgende:

Kontrollutvalget ber rådmannen om en redegjørelse for hvordan kommunen jobber med å kartlegge behovet for - og for å søke om - skjønnsmidler fra statsforvalteren.

Rådmannen eller den rådmannen utpeker vil orientere utvalget i henhold til vedtaket.

Vurdering og konklusjon

Om det ikke kommer frem opplysninger som gjør det nødvendig med videre oppfølging kan utvalget ta rådmannens redegjørelse til orientering. Kontrollutvalget må på selvstendig grunnlag vurdere om utvalget vil ta den gitte informasjonen til orientering eller om det er behov for videre oppfølging.

Kontrollutvalgets års- og møteplan for 2025

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Åfjord kommune

Møtedato

13.12.2024

Saknr

69/24

Saksbehandler Torbjørn Brandt

Arkivkode FE-033

Arkivsaknr 23/334 - 21

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget slutter seg til forslaget til kontrollutvalgets års- og møteplan for 2025.

Kontrollutvalget oversender årsplanen til kommunestyret med følgende forslag til vedtak:

Kommunestyret tar kontrollutvalgets års- og møteplan for 2025, til orientering.

Vedlegg

Års- og møteplan 2025

Saksopplysninger

I denne saken legges forslag til års- og møteplan frem. Planen beskriver kontrollutvalgets kontrollarbeid. Det legges frem forslag til møtedatoer og aktiviteter for kommende år.

Årsplanen tar sikte på å gjenspeile dette ved å synliggjøre hovedoppgavene for kontrollutvalgets arbeid og gir en overordnet oversikt for gjennomføringen av egenkontrollen.

Aktiviteten som listes opp i årsplanens kap. 3 er ikke uttømmende og begrenser ikke kontrollutvalget for å sette opp flere saker eller gjennomføre flere kontrollhandlinger. Årsplanen viser kun de faste kjente og pålagte aktiviteter gjennom året samt møtedatoer for kontrollutvalgets møter.

Konklusjon og vurdering

Med mindre kontrollutvalget har ytterligere ønske om flere kontrollhandlinger eller aktiviteter kan kontrollutvalget slutte seg til forslag til års- og møteplan for 2025.



Konsek

TRØNDELAG IKS Kontrollutvalgenes sekretariat

Kontrollutvalget Åfjord Kommune

Års- og møteplan
2025



INNHOLDSFORTEGNELSE

INNHOLDSFORTEGNELSE	2
INNLEDNING	3
1 KONTROLLUTVALGETS VIRKSOMHET	4
1.1 MØTER I KONTROLLUTVALGET	4
1.2 KONTROLLUTVALGETS BUDSJETT	4
1.3 KONTROLLUTVALGETS SEKRETARIAT	4
1.4 REVISJONEN	5
2 KONTROLLUTVALGETS PLANLAGTE AKTIVITET	5
2.1 REGNSKAPSREVISJON	5
2.2 FORVALTNINGSREVISJON OG EIERSKAPSKONTROLLER	5
2.2.1 FORVALTNINGSREVISJONER OG EIERSKAPSKONTROLL	6
2.2.2 OPPFØLGING AV TIDLIGERE FORVALTNINGSREVISJONER OG EIERSKAPSKONTROLLER	6
2.4 GENERELT OM KONTROLL MED FORVALTNINGEN	6
2.4.1 ORIENTERING FRA POLITISK OG ADMINISTRATIV LEDELSE	7
2.4.2 BEFARING/BESØK	7
2.4.3 SAMORDNING AV KONTROLL	7
2.4.4 HENVENDELSER FRA PUBLIKUM	8
2.5 SAKER TIL KOMMUNESTYRET OG RAPPORTERING	8
2.6 KOMPETANSEUTVIKLING OG INFORMASJON	8
3 KONTROLLUTVALGETS MØTEPLAN FOR 2025	9

INNLEDNING

Kommunen forvalter betydelige ressurser på vegne av innbyggerne og utøver et stort regionalpolitisk skjønn. Den kommunale tjenesteproduksjonen berører mange og har en stor bredde, noe som medfører et utstrakt behov for styring og kontroll. Egenkontrollen er et viktig element i det lokale folkestyret, og hensikten er å styrke allmenhetens tillit til forvaltningen. Det skjer gjennom å følge med på at kommunen når de mål som er satt innenfor rammene av gjeldende regelverk og tildelte ressurser.

Kontrollutvalget er kommunestyrets redskap for å føre løpende kontroll med forvaltningen på kommunestyrets vegne. Arbeidet styres av kommuneloven §§ 22- 24, samt forskrift om kontrollutvalg og revisjon i kommuner og fylkeskommuner.

God dialog og informasjonsutveksling er sentralt for å lykkes med samspillet mellom kommunestyret og kontrollutvalget. Kontrollutvalget ønsker med dette å legge til rette for en god og åpen dialog slik at det kan skapes en forståelse for hvordan og hvorfor oppgavene gjennomføres. Det er også viktig å tydeliggjøre den klare ansvars- og oppgavefordelingen mellom kontrollutvalget, sekretariatet, administrasjonen og revisjonen.

Kontrollutvalgets oppgaver er omfattende, og knytter seg til kontroll med den kommunale forvaltningen, med revisjonens arbeid og med kommunale selskap. Dette innebærer å iverksette forvaltningsrevisjon, eierskapskontroll og andre undersøkelser i kommunen, samt påse at kommunens regnskap blir betryggende revidert.

En årsplan er et av kontrollutvalgets viktigste styringsdokumenter for å planlegge en god og riktig egenkontroll som er tilpasset kontrollutvalgets ressurser.

Kontrollutvalget

1 KONTROLLUTVALGETS VIRKSOMHET

1.1 MØTER I KONTROLLUTVALGET

Møtene i kontrollutvalget er åpne. Møtene vil kun lukkes for deler av en sak eller for en sak i helhet hvor dette følger av i lov. Møtene gjennomføres på kommunehuset og vil som et klart utgangspunkt ikke legges utenfor kommunens grenser.

Kun unntaksvis vil møter kunne bli avholdt som fjernmøte og da kun for de tilfeller hvor det foreligger et særlig tvingende behov.

Det legges opp til 6 møter i 2025. I årsplanens kapittel 3 er aktiviteter og møtedatoer lagt ved som vedlegg.

Kommunens ordfører og revisor har møte- og talerett i kontrollutvalgets møter, og kan få protokollert sine merknader.

1.2 KONTROLLUTVALGETS BUDSJETT

Kontrollutvalget utarbeider budsjett og økonomiplan for det kontrollarbeidet som ved lov og forskrift er lagt til kontrollutvalget.

Kontrollutvalget behandler budsjettet og økonomiplanen vanligvis i september. Budsjettforslaget og forslag til økonomiplan sendes over til kommunen og følger den ordinære behandling om kommunens samlede budsjetter, både til formannskapet og til endelig behandling i kommunestyret.

Budsjettforslaget setter rammen for kontrollutvalgets virksomhet. Budsjett er ment å dekke lønn og godtgjøring til utvalgets medlemmer (fastsatt av kommunestyret), drift (kurs, reiseutgifter med mer), kjøp av sekretariats- og revisjonstjenester.

1.3 KONTROLLUTVALGETS SEKRETARIAT

Sekretariatsfunksjonen for kontrollutvalget skal være uavhengig fra kommunens administrasjon og revisjon.

Åfjord kommune eier Konsek Trøndelag IKS (Konsek). Konsek som har som oppgave å dekke sekretariatfunksjonen for kontrollutvalget. Sekretariatet yter rådgivning til utvalget, utreder saker og skriver saksfremlegg, bistår med å avvikle møter, praktisk tilrettelegging før, i og etter møter, bistår i faglig opplæring med tanke på kontrollarbeidet mv.

Torbjørn Brandt oppdragsansvarlig sekretær for Åfjord kontrollutvalg.

1.4 REVISJONEN

Åfjord kommune er eier av Revisjon Midt-Norge SA(RMN). RMN leverer regnskapsrevisjonstjenester, risiko- og vesentlighetsvurdering, forvaltningsrevisjoner, eierskapskontroller og andre undersøkelser.

Knut Tanem Næssvold er oppdragsansvarlig regnskapsrevisor for 2025.

Mette Sandvik utvalgets kontaktperson hos RMN.

For den enkelte forvaltningsrevisjon utpekes en oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor.

2 KONTROLLUTVALGETS PLANLAGTE AKTIVITET

2.1 REGNSKAPSREVISJON

Kontrollutvalget skal holde seg løpende orientert om revisjonsarbeidet og påse at det foregår i samsvar med de bestemmelser som følger av loven, god kommunal revisjonsskikk og avtalen som foreligger med revisor. Revisor legger årlig frem:

- Uavhengighetserklæring
- Revisjonsstrategi
- Risiko- og vesentlighetsvurdering for gjennomføring av forenklet etterlevelseskontroll
- Attestasjonsuttalelse for forenklet etterlevelseskontroll
- Revisjonsberetninger
- Revisjonsnotat/tilbakemeldingsbrev/årsoppgjørnotat
- Nummererte brev (om revisor finner dette påkrevd)

Kontrollutvalget vil i tillegg gjennomføre et årlig evalueringsmøte for å vurdere samhandlingen mellom aktørene og oppdragsavtalen for å vurdere om revisjonsarbeidet foregår i tråd med oppdragsavtalen og kontrollutvalgets påse-ansvar.

På bakgrunn av kommunens årsregnskap, årsmelding og revisors beretning (ev. også nummererte brev) gir kontrollutvalget en uttalelse til kommunestyret, med kopi til formannskapet. Kontrollutvalget gir også en egen uttalelse for eventuelle kommunale foretak om disse finnes. Aktivitetene tilknyttet regnskapsrevisjonen vises i møteplanen.

Revisor skriver nummerte brev til kontrollutvalget når det er forhold som skal påpekes, og kontrollutvalget vil følge med på at dette blir fulgt opp. Eventuelle nummererte brev som ikke blir godt nok fulgt opp av kommunen, sendes kommunestyret for videre behandling. Dersom revisor har andre merknader vil kontrollutvalget vurdere om og hvordan det skal følges opp.

2.2 FORVALTNINGSREVISJON OG EIERSKAPSKONTROLLER

Kontrollutvalget skal påse at det gjennomføres forvaltningsrevisjoner i kommunen og i selskapene som kommunen har eierinteresser i.

Forvaltningsrevisjon innebærer å gjennomføre systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, regeletterlevelse, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets vedtak.

Eierskapskontroll innebærer å kontrollere om den som utøver eierinteresser, gjør dette i samsvar med lover og forskrifter, kommunestyrets vedtak og anerkjente prinsipper for eierstyring.

Kommunestyret vedtar plan for forvaltningsrevisjon og plan for eierskapskontroll for 2024 - 2028.

Planen ligger til grunn for utvalgets arbeid for bestilling av forvaltningsrevisjoner og eierskapskontroller. For at utvalget til enhver tid kan velge ut de mest aktuelle områdene, så har kontrollutvalget fått delegert myndighet til å endre rekkefølgen.

2.2.1 FORVALTNINGSREVISJONER OG EIERSKAPSKONTROLL

Når kontrollutvalget har bestilt en eierskapskontroll eller en forvaltningsrevisjon vil revisor utarbeide en prosjektplan. Prosjektplanen legges fram for utvalget. Dette gjøres for å sikre at prosjektet er i tråd med kontrollutvalgets bestilling.

Når eierskapskontrollen eller forvaltningsrevisjonen er ferdig leverer revisor en rapport til kontrollutvalget. Kontrollutvalget behandler rapporten og sendes rapporten over til behandling i kommunestyret. Kontrollutvalget legger fram rapporten med forslag til vedtak til kommunestyret.

Om kommunestyre vedtar at rapportens anbefalinger skal følges opp kan kommunestyret også vedta at kontrollutvalget skal bli orientert om denne oppfølgingen, vanligvis 6 til 12 måneder etter rapporten ble behandlet.

Det er kommunedirektøren som skal påse at anbefalingene blir iverksatt. Kommunedirektøren er den som orienterer utvalget.

2.2.2 OPPFØLGING AV TIDLIGERE FORVALTNINGSREVISJONER OG EIERSKAPSKONTROLLER

For eierskapskontrollene så følger kontrollutvalget opp disse på samme måte som for forvaltningsrevisjonene. Utvalget inviterer da eierrepresentanten og kommunedirektøren for en orientering om hvordan eventuelle tiltak og anbefalinger er fulgt opp.

2.4 GENERELT OM KONTROLL MED FORVALTNINGEN

Kontrollutvalget fører løpende kontroll med forvaltningen på vegne av kommunestyret.

Den generelle kontrollen med forvaltningen gjennomføres i hovedsak gjennom orienteringer fra administrasjonen. Det tas fortløpende stilling til om det foreligger behov for orientering fra kommunedirektøren.

Kontrollutvalget som organ eller leder kan velge å sette henvendelser til kontrollutvalget på saklisten. Kontrollutvalget selv kan vedta kontrollhandlinger på grunnlag av egne observasjoner, eller på grunnlag av saker hvor kommunen har vært omtalt i media.

Som et nytt satsingsområde vil kontrollutvalget gjennom året skaffe seg mer kunnskap om eierstyring og på den måten ha et bedre grunnlag for å ivareta påseansvaret med hvordan kommunen ivaretar sitt ansvar som eier i ulike selskap.

2.4.1 ORIENTERING FRA POLITISK OG ADMINISTRATIV LEDELSE

Kontrollutvalget ønsker spesielt at administrativ ledelse er til stede ved kontrollutvalgets møte når regnskap og årsberetning for foregående år skal behandles.

Erfaringsmessig viser det seg ellers å være nyttig og hensiktsmessig å be kommunedirektøren om orienteringer i ulike sammenhenger. Disse orienteringene bidrar til å avklare om det er nødvendig med videre oppfølging eller ikke. Slike orienteringen bidrar til at det ikke igangsettes unødige og ressurskrevende undersøkelser. Kontrollutvalget ønsker å fortsette det gode samarbeidet med administrasjonen på dette området.

2.4.2 BEFARING/BESØK

For å bli kjent med den kommunale forvaltningen, og for at ansatte i kommunen skal bli kjent med kontrollutvalget, vil utvalget besøke ulike virksomheter. Dette kan også inkludere kommunale foretak og selskap. Kontrollutvalget vil planlegge å minst ett virksomhetsbesøk i 2025.

2.4.3 SAMORDNING AV KONTROLL

Forvaltningsrevisjoner og statlige tilsyn skal sees i sammenheng. Kontrollformene har et formål om å bidra til læring og forbedring, og kan bygges på hverandres arbeid.

Sekretariatet vil legge frem aktuelle og relevante tilsynsrapporter fra Statsforvalteren og andre statlige tilsynsorganer. Det er planlagt at dette kan gjøres gjennom en orientering fra kommunedirektøren i løpet av 2025.

Kommunelovens §30-7 sier at det statlige tilsynet skal ta hensyn til relevante forvaltningsrevisjoner og vurdere den samlede tilsynsmengden i kommunen. Sekretariatet vil sørge for å legge inn forvaltningsrevisjoner i den nasjonale tilsynskalenderen.

Statsforvalteren har ansvaret for å samordne kontroll og tilsyn. Kontrollutvalgets kontrollarbeid skal derfor samordnes med statsforvalteren sitt kontroll- og

tilsynsarbeid. I tilfelle kontrollutvalget gjennomfører en kontroll som overlapper med en kontroll som gjennomføres av Statsforvalteren, skal statsforvalterens tilsyn vike i følge loven. For å sikre at slik overlapping ikke skjer, vil sekretariatet bidra inn mot Statsforvalteren.

2.4.4 HENVENDELSER FRA PUBLIKUM

Kontrollutvalget kan ta imot henvendelser fra publikum, men kontrollutvalget vil ikke opptre som et klageorgan, og har ikke avgjørelsesmyndighet på forvaltningsområdet.

Kontrollutvalget avgjør selv om den enkelte henvendelse er relevant for utvalget, og tar stilling til i hvilken form og grad henvendelsene fra publikum skal følges opp.

2.5 SAKER TIL KOMMUNESTYRET OG RAPPORTERING

Kontrollutvalget er kommunestyrets redskap for å føre løpende kontroll med forvaltningen på kommunestyrets vegne. I saker som krever beslutning, vil kontrollutvalget legge frem forslag til vedtak, dette følger av kontrollutvalgets innstillende myndighet i saker som er lagt til kontrollutvalget etter lov og forskrift.

Kontrollutvalget rapporterer om sin aktivitet direkte til kommunestyret, og det gjøres i hovedsak slik:

- Forvaltningsrevisjonsrapporter og rapporter etter eierskapskontroller oversendes når disse er behandlet i kontrollutvalget.
- Årsrapporten gjenspeiler kontrollutvalgets samlede aktiviteter. Rapporten for 2024 behandles i februar/mars i 2025, og oversendes deretter til kommunestyret til orientering.
- Årsplan for 2026 sendes kommunestyret til orientering slik at kommunestyret er kjent med hvordan kontrollutvalget planlegger å gjennomføre sin aktivitet.
- Viktige saker og forespørsler oversendes etter vedtak i kontrollutvalget.

Kontrollutvalgets leder har møte- og talerett i kommunestyret når utvalgets saker skal behandles. Leder kan selv eller peke ut den som skal legge frem saker fra kontrollutvalget til behandling i kommunestyret. Utvalgets leder kan la ett av de andre medlemmene i utvalget utøve denne retten på sine vegne.

2.6 KOMPETANSEUTVIKLING OG INFORMASJON

For å sikre at utvalget sikrer seg en god rolleforståelse og innsikt i oppgaven, så vil kontrollutvalget delta på ulike samlinger som er innenfor budsjettets ramme.

Kontrollutvalget vil vurdere å delta på ulike kurs og konferanser gjennom året. Utvalget vil avgjøre hvor mange og på hvilke kurs når det nærmer seg påmeldingsfristen for det enkelt arrangement. Kontrollutvalgets budsjett vil sette rammer for omfanget av både hvor mange som kan delta og hvor mange kurs/konferanser det er mulig å være med på.

Av de mest aktuelle kurs og konferanser er:

- Nkrf sin kontrollutvalgskonferanse i januar 2025
- FKT sin kontrollutvalgskonferanse i juni 2025
- Konsek sin samling for kontrollutvalg november 2025

På sekretariatets hjemmeside, www.konsek.no er det enkel tilgang til kontrollutvalgets saksdokumenter.

3 KONTROLLUTVALGETS MØTEPLAN FOR 2025

Møteplanen er vedlagt, og gir en oversikt over behandlingen av faste saker aktiviteter.

Kontrollutvalget kan på eget initiativ å foreta endringer i planen og kan gjennomføre de kontrollhandlinger som utvalget mener er nødvendig.

Møteplan for kontrollutvalget 2025

		3.2.	7.4.	12.5.	23.6.	22.9.	3.11.	8.12.
Påse betryggende revidering	Kontrollutvalgets uttalelse om kommunens årsregnskap og årsberetning for 2024.			x				
	Rapport fra forenklet etterlevelseskontroll for 2024				x			
	Revisjonsnotat for regnskapsåret 2024			x				
	Revisjonsstrategi for revidering av regnskapsåret 2025							x
	Risikovurdering for etterlevelseskontroll for 2025							x
	Uavhengighetserklæring							x
Planlagte orienteringer fra kommunedirektøren	Tertialrapportering			x		x		
	Kommunens årsregnskap og årsberetning for 2024			x				
	Statlige tilsyn	x						
Kontrollutvalgets årsmelding for 2024	Sendes kommunestyret	x						
Budsjett	Budsjettkontroll 2025	x			x			
	Budsjett 2026 og økonomiplan 2026-2029					x		
Kontrollutvalgets årsplan 2026								x
Bestille forvaltningsrevisjon			x					x
Bestille eierskapskontroll			x					
Prosjektplan forvaltningsrevisjon					x			
Prosjektplan eierskapskontroll				x				
Levering rapport								x
Oppfølging av rapporter						x		
Virksomhetsbesøk					x			
Evaluering		x						

Folkevalgteopplæring - vurderinger knyttet til at folkevalgte eller ansatte i kommunen også sitter i styre i selskaper som kommunen eier

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Åfjord kommune

Møtedato

13.12.2024

Saknr

70/24

Saksbehandler Torbjørn Brandt

Arkivkode FE-033

Arkivsaknr 23/570 - 9

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget tar vurderingene knyttet til at folkevalgte og kommunalt ansatte har styreverv i selskaper som kommunen eier, til orientering.

Vedlegg

Anbefalinger om eierskap selskapsledelse og kontroll

Notat - Vurderinger knyttet til at folkevalgte eller kommunalt ansatte har styreverv i selskaper som kommunen eier.pdf

Saksopplysninger

Kontrollutvalget tok opp spørsmål knyttet til det tilfelle hvor en folkevalgt eller kommunalt ansatt også har styreverv i selskaper som kommune eier. På generelt grunnlag ønsker utvalget å få mer innsikt i om det kan være risiko til dette. Utvalget knyttet dette opp til blant annet omdømme, habilitet, rolleforståelse og godtgjøring. Kontrollutvalget fattet følgende vedtak i sak 59/24:

Kontrollutvalget ber sekretariatet redegjøre for eventuelle risikomomenter knyttet til at folkevalgte eller ansatte i kommunen blir oppnevnt til styreverv i selskaper som kommunen eier.

I denne saken legges frem KS og samfunnsbedriftenes "21 Anbefalinger om eierskap, selskapsledelse og kontroll" samt sekretariatets vurderinger, se vedlagt notat.

Sekretariatet vil i tillegg presentere en powerpointpresentasjon i møte og besvare spørsmål fra utvalgets medlemmer.

Vurdering og konklusjon

Kontrollutvalget må på selvstendig grunnlag vurdere om det ønsker ytterligere redegjørelse om dette teamet eller om videre oppfølging er nødvendig.

Kontrollutvalget kan ta den vedlagte informasjon til orientering.



KS FOLKEVALGTPROGRAM 2019–2023

Anbefalinger om eierskap, selskapsledelse og kontroll.



KOMMUNESEKTORENS ORGANISASJON

The Norwegian Association of Local and Regional Authorities

Innhold

- 4 Eierstyring og selskapsledelse, selskapsformer og alternative organisasjonsformer
- 10 Organisasjonsformenenes forhold til forvaltningsloven og offentlighetsloven
- 11 Anbefalinger om eierstyring, selskapsledelse og kontroll

Forsidefoto:
Adobe Stock

Ansvarlig redaktør:
Dag-Henrik Sandbakken

Grafisk formgivning:
Ståle Hevrøy, Bly

Utgivelsesår:
2020

ISBN 978-82-93100-69-0

Dette heftet er utgitt av KS.
KS er kommunesektorens interesse- og arbeidsgiverorganisasjon i Norge. Alle landets 356 kommuner og 11 fylkeskommuner (pr. 2020) er medlemmer.

Forord

Kommuner og fylkeskommuner har stor frihet til å velge hvordan tjenestene og virksomheten skal organiseres. Når kommunen eller fylkeskommunen organiserer tjenesteproduksjonen innenfor kommunen eller fylkeskommunen som organisasjon, gjelder de styringssystemene som følger av kommuneloven: Kommunestyret og fylkestinget har i utgangspunktet all beslutningsmyndighet.

Når kommunestyret eller fylkestinget velger å organisere en del av kommunens virksomhet i aksjeselskaper eller interkommunale selskaper, endres imidlertid betingelsene for folkevalgt styring og kontroll. Kommune- styret eller fylkestinget får da en eierrolle og må styre selskapet gjennom selskapets eierorgan. Denne rolleendringen endrer likevel ikke kommune- styrets eller fylkestingets ansvar for kommunens eller fylkeskommunens samlede virksomhet, dvs. også tjenester som er organisert i selvstendige rettssubjekter utenfor kommune- eller fylkeskommuneorganisasjonen.

For at de folkevalgte skal kunne påvirke og styre selskapene i tråd med de formål som er satt, er det viktig å være bevisst de mulighetene som finnes og at eierskapspolitikken blir gjenstand for en bred og helhetlig prosess. Et grep for å sikre dette, kan være å forankre eierskapspolitikken i kommuneplanen eller fylkesplanen.

Med dette heftet ønsker KS å bidra til kunnskap om viktige hensyn og hva som bør på plass for å få til en god eierstyring av selskaper og foretak, men også å gi kunnskap til styremedlemmene i foretak og selskaper om god selskapsledelse og praktisering av roller og oppfølging når styringsformen endres.

Heftet er revidert og oppdatert ut fra endringer i kommuneloven av 2018. Samfunnsbedriftene og KS konsulent har bidratt i dette arbeidet.



Bjørn Arild Gram
Styreleder i KS



Lasse Hansen
Administrerende direktør i KS

Eierstyring og selskapsledelse, selskapsformer og alternative organisasjonsformer

EIERSTYRING OG SELSKAPSLEDELSE

Selskapsorganisering innebærer at virksomheten er skilt ut fra kommunen eller fylkeskommunen som organisasjon og er et eget rettssubjekt. Kommunens eller fylkeskommunens styringsrolle endres derfor fra å styre gjennom linjeorganisasjonen til å styre gjennom å være eier av selskapet. Forvaltningen av selskapet ligger hos styret og daglig leder.

Kommunestyret eller fylkestinget utøver eierstyring gjennom representantskapet eller generalforsamlingen som er selskapets eierorgan. Representantskapet/generalforsamlingen velger styret, kan instruere styret og omgjøre dets beslutninger.

Et viktig prinsipp ved selskapsorganisering er at selskapets ledende organer skal ha betydelig grad av frihet til å drive virksomheten. Lovfestede bestemmelser og vanlige normer for god selskapsstyring setter grenser for hvor mye kommunen eller fylkeskommunen som eier disse selskapene kan og bør involvere seg i selskapenes virksomhet. Oppgaven til selskapets styre og administrasjon er å planlegge, forvalte og drive virksomheten innenfor en ytre ramme som er trukket opp av eieren/eierne. Den ytre rammen består av eierstrategien, eierskapsmeldingen og selskapsavtalen eller vedtektene for selskapet.



Foto: Adobe Stock



KRAV I KOMMUNELOVEN

Eierskapsmelding

Kommuner og fylkeskommuner skal minst én gang i valgperioden utarbeide en *eierskapsmelding* som skal vedtas av kommunestyret eller fylkestinget selv. Eierskapsmeldingen skal inneholde:

- kommunens eller fylkeskommunens prinsipper for eierstyring
- en oversikt over selskaper, kommunale eller fylkeskommunale foretak og andre virksomheter som kommunen eller fylkeskommunen har eierinteresser eller tilsvarende interesser i
- kommunens eller fylkeskommunens formål med sine eierinteresser eller tilsvarende interesser i virksomhetene

Eierskapskontroll

Eierskapskontroll innebærer å kontrollere om den som utøver kommunens eller fylkeskommunens eierinteresser, gjør dette i samsvar med lover og forskrifter, kommunestyrets eller fylkestingets vedtak og anerkjente prinsipper for eierstyring. Kontrollutvalget skal minst én gang i valgperioden, og senest innen utgangen av året etter at kommunestyret eller fylkestinget er konstituert, utarbeide en plan for hvilke eierskapskontroller som skal gjennomføres. Planen skal baseres på en risiko- og vesentlighetsvurdering. Planen skal vedtas av kommunestyret eller fylkestinget selv, men kommunestyret eller fylkestinget kan delegere til kontrollutvalget å gjøre endringer i planen.

SELSKAPSFORMER OG ALTERNATIVE ORGANISASJONSFORMER

Som nevnt innledningsvis har kommunene og fylkeskommunene stor frihet til å organisere tjenestene slik de finner det hensiktsmessig. Den helhetlige gjennomgangen og avveiningene som tas ved valg av organisasjonsform, eksempelvis hvorvidt virksomheten skal organiseres innenfor eller utenfor kommune- eller fylkeskommune-organisasjonen, ligger imidlertid utenfor dette heftet.

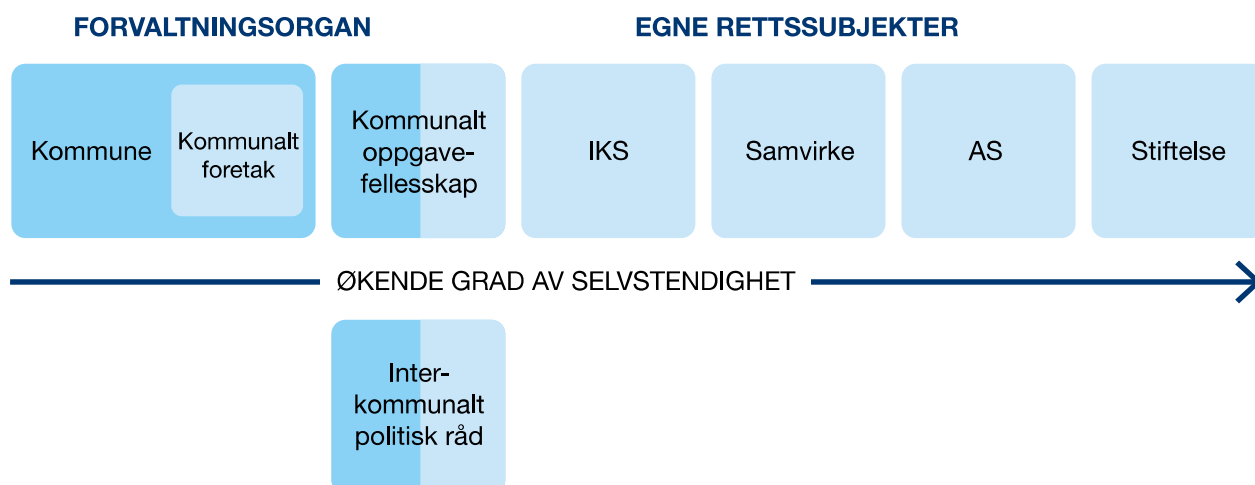
Temaet for heftet er organisasjonsformer som er egne rettssubjekter samt kommunale foretak, og hva valg av selskapsorganisering betyr for kommunen eller fylkeskommunen som eier og hva god eierstyring innebærer. Anbefalingene for godt eierskap, god selskapsledelse og god

kontroll av kommunale og fylkeskommunale selskaper og foretak begrenser seg derfor til interkommunale selskaper (IKS), aksjeselskaper (AS) og foretak etter kommunelovens kapittel 9. For oversiktens skyld gjør vi imidlertid kort rede for alle de alternative organiseringsformene.

Kommunalt foretak

Når kommunen eller fylkeskommunen ønsker å gi en virksomhet en noe mer selvstendig stilling enn det som gjelder i den tradisjonelle etatsmodellen, kan det etableres et kommunalt foretak etter kommunelovens kapittel 9. Foretaket er da ikke en egen juridisk enhet, men del av kommunen eller fylkeskommunen som rettssubjekt. Kommunen eller fylkeskommunen er derfor part i alle avtaler og hefter for foretakets forpliktelser. I motsetning til organisatorisk utskilling av

Alternative organisasjonsmodeller



virksomhet ved bruk av aksjeloven og lov om interkommunale selskaper, vil de ansatte fortsatt ha kommunen eller fylkeskommunen som arbeidsgiver i et kommunalt foretak. Foretaket ledes av et styre, som er utpekt direkte av kommunestyret eller fylkestinget. Daglig leder står i linje under styret, som igjen er underlagt kommunestyret eller fylkestinget. Foretakene er på denne måten direkte underlagt kommunestyrets eller fylkestingets budsjettmyndighet.

Kommunedirektøren har ikke instruksjons- eller omgjøringsmyndighet overfor foretakets daglige leder. Det er imidlertid ett unntak fra denne hovedregelen. Etter kommunelovens §9-16 kan kommunedirektøren instruere styret og daglig leder om at et vedtak i foretaket ikke skal iverksettes før kommunestyret eller fylkestinget har behandlet saken. Kommunedirektøren skal også gis anledning til å uttale seg før styret treffer vedtak i saker som også skal behandles av kommunestyret eller fylkestinget. Uttalelsen skal legges fram for styret i foretaket når styret skal behandle saken. Styrets vedtak skal sendes til kommunestyret eller fylkestinget via kommunedirektøren.

Interkommunalt politisk råd og kommunalt oppgavefellesskap

Ved kommuneloven av 2018 ble reglene om samarbeid etter § 27 erstattet av to nye organisasjonsformer; interkommunalt politisk råd og kommunalt oppgavefellesskap. Det fremgår av forarbeidene at bestemmelsen om kommunalt oppgavefellesskap i kommunelovens kapittel 19, kan både benyttes til enkle og mindre omfattende samarbeid, som samarbeid om kontrollutvalgssekretariat, kommuneadvokat og



liknende, og til større og mer omfattende samarbeid. Bestemmelsen åpner i utgangspunktet for samarbeid om å løse alle typer oppgaver, både lovpålagte og ikke-lovpålagte. Den enkelte lov vil imidlertid kunne legge begrensninger på muligheten til å samarbeide på et område. Et interkommunalt politisk råd er et politisk samarbeidsorgan. Rådet kan gis myndighet til å behandle saker som går på tvers av kommune- eller fylkesgrensene, det vil si saker som er grenseoverskridende. Dette kan for eksempel være å behandle og eventuelt avgi uttalelser i høringsaker eller å drøfte ulike regionale satsinger eller tiltak. Rådet kan ikke produsere tjenester for innbyggerne eller kommunene eller fylkeskommunene i regionen.

Samvirkeforetak har trekk både fra aksjeselskaps- og foreningsformen, men skiller seg likevel klart fra begge disse organisasjonsformene.

Interkommunale selskaper (IKS)

Et interkommunalt selskap etter lov om interkommunale selskaper kan bare eies av kommuner, fylkeskommuner eller andre interkommunale selskaper. Eierne har samlet sett et ubegrenset ansvar for selskapets forpliktelser. Det er Lov om interkommunale selskaper (IKS-loven) av 29. januar 1999 nr. 6 som regulerer denne organisasjonsformen.¹

Deltakerkommunene eller fylkene utøver eierstyring gjennom sine valgte medlemmer i representantskapet. Selve forvaltningen av selskapet ligger imidlertid hos styret og daglig leder. Med «forvaltningen av selskapet» menes at styret skal lede selskapets virksomhet i vid forstand, herunder at styret har ansvaret for at de verdier deltakerne har lagt i selskapet anvendes i samsvaret med formålet.

Selskapets eierorgan og øverste myndighet er representantskapet, og eierne skal opprette en skriftlig selskapsavtale. Hver enkelt deltakerkommune eller fylkeskommune skal ha minst en representant i representantskapet. Det enkelte kommunestyre eller fylkesting har instruksjonsrett overfor sine medlemmer i representantskapet.

Representantskapet velger også styret. Styret skal ha minst tre medlemmer, og omfattes av

kravet om balansert kjønnsrepresentasjon. Daglig leder eller medlemmer av representantskapet kan ikke være medlem av styret.

Representantskapet som eierorgan utøver kontroll over styret på flere måter:

- bestemmer sammensetningen på styret
- kan instruere styret og omgjøre beslutninger
- kan gjennom selskapsavtalen fastslå at nærmere angitte saker må godkjennes i representantskapet

Samvirkeforetak

Kommuner eller fylkeskommuner kan også delta i samvirkeforetak. Det er lov om samvirkeforetak (samvirkelova) av 29. juni 2007 nr. 81 som regulerer denne organisasjonsformen.

Samvirkeforetak har trekk både fra aksjeselskaps- og foreningsformen, men skiller seg likevel klart fra begge disse organisasjonsformene. I motsetning til i aksjeselskapet, der eierinteressene i prinsippet primært er knyttet til kapitalavkastningen, er eierinteressene i samvirkeselskapet knyttet til bruken av selskapets varer/ tjenester. Medlemmene har ved sitt medlemskap direkte nytte av den virksomheten som drives, og hovedformålet er å fremme medlemmenes økonomiske interesser. Samvirkeforetak eies av

¹ KMD sendte i november 2014 forslag til endringer i lov om interkommunale selskaper ut på høring. Høringsnotatet inneholder forslag om at IKS-lovens ansvarsregler erstattes av nye regler om begrenset deltakeransvar. Forslaget er fortsatt under behandling.

medlemmene og foretaket forvaltes av styret i tråd med vedtektene, mens daglig leder har ansvaret for den daglige driften av virksomheten.

Samvirkeforetak har ikke fritt omsettelige eierandeler. Utgangspunktet er likevel at de som kan få sine økonomiske interesser ivaretatt av et samvirkeforetak, har rett til å bli medlem av foretaket ved innmelding. Foretaket kan bare nekte medlemskap dersom det er saklig grunn for det. På årsmøtet, samvirkets øverste organ, fattes beslutninger som hovedregel ut fra prinsippet om ett medlem, én stemme.

Aksjeselskap

Et aksjeselskap kan eies av en kommune eller fylkeskommune alene, sammen med andre kommuner og fylkeskommuner eller sammen med private rettssubjekter. Det er Lov om aksjeselskaper (aksjeloven) av 13.juni 1997 nr. 44 som regulerer denne organisasjonsformen.

I et AS har eierne begrenset økonomisk risiko for selskapets økonomiske forpliktelser. Selskapets øverste eierorgan er generalforsamlingen. Gjennom generalforsamlingen, utøver eierne den øverste myndigheten i selskapet. Her kan eierne gjennom vedtekter, instruksjoner og andre generalforsamlingsvedtak fastsette rammer og gi nærmere regler for styret og daglig leder. Det er generalforsamlingen som velger styret.

Selskapet ledes av styret og en daglig leder. Styret har det overordnede ansvaret for at selskapet drives i samsvar med eiernes formål, selskapsvedtektene og eventuelle instruksjoner fra eier, og innenfor rammen av lovverket. Styret har også en viktig funksjon for å sikre strategisk planlegging for selskapet. Daglig leder skal forholde seg til de pålegg og retningslinjer som styret har gitt.

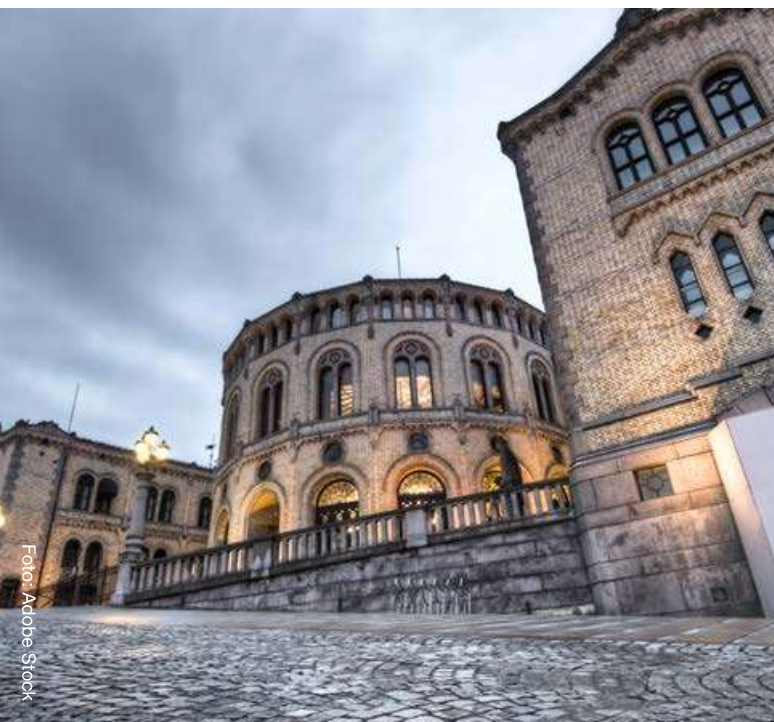
Stiftelse

Kommuner og fylkeskommuner kan også opprette stiftelser. Det er lov om stiftelser (stiftelsesloven) av 15. juni 2001 nr. 59 som regulerer denne organisasjonsformen.

En stiftelse er et selvstendig rettssubjekt og etableres gjerne for å ivareta et bestemt formål. Stiftelsens styre skal ivareta dette formålet uten å se hen til andre interesser. Som oppretter av en stiftelse kan kommunen eller fylkeskommunen dermed ikke utøve direkte styring over stiftelsens virksomhet eller gjøre krav på andel i stiftelsens overskudd (ta utbytte). Oppretteren kan heller ikke løse opp stiftelsen. Organisering gjennom å opprette en stiftelse gjør virksomheten helt uavhengig av kommunen eller fylkeskommunen.



Organisasjonsformenenes forhold til forvaltningsloven og offentlighetsloven



Forvaltningsloven gjelder for all virksomhet som drives innenfor kommunen eller fylkeskommunen som eget rettssubjekt, inkludert kommunale eller fylkeskommunale foretak. Selskaper omfattes som utgangspunkt ikke av forvaltningsloven, men dersom de har så tett tilknytning til forvaltningen at de kan anses å være «organer for stat, kommuner eller fylkeskommuner» vil forvaltningsloven likevel gjelde. Grensedragningen her beror på en helhetsvurdering. Relevante vurderingstemaer er selskapsform, formålet og bakgrunnen for opprettelsen, hva slags virksomhet selskapet driver, om selskapet har monopolvirksomhet, og om den må regnes som et ledd i gjennomføringen av kommunal eller fylkeskommunal politikk. Det sentrale vurderingstemaet vil være hvor sterk reell tilknytning det er mellom selskapet og forvaltningen.

Offentlighetsloven gjelder for kommunalt eller fylkeskommunalt eide selskaper dersom det offentlige har eierandeler som gir rett til mer enn halvparten av stemmene i det øverste organet, eller direkte eller indirekte har rett til å velge mer enn halvparten av medlemmene med stemmerett i det øverste organet. Offentlighetsloven gjelder likevel ikke for offentlig eide selskaper som hovedsakelig driver næringsvirksomhet i direkte konkurranse med og på samme vilkår som private.

Anbefalinger om eierstyring, selskapsledelse og kontroll

Anbefalingene for godt eierskap, god selskapsledelse og god kontroll av kommunale og fylkeskommunale selskaper og foretak begrenser seg til interkommunale selskaper (IKS) og aksjeselskaper (AS) og foretak etter kommunelovens kapittel 9.



Foto: Adobe Stock

1

ANBEFALING 1:

Velge selskapsform ut fra formål og behov

Kommunen eller fylkeskommunen bør som eier sørge for en selskapsform som er tilpasset virksomhetens formål og oppgaver, behovet for eierstyring, samfunnsansvar, hensynet til inn-syn, markedsforhold og det aktuelle lovverket.

Et aktivt og godt eierskap er grunnleggende for en best mulig lokalpolitisk forvaltning av kommunens eller fylkeskommunens samlede verdier og har direkte konsekvenser for selskapene, deres disposisjoner og deres markedsposisjon. Kommunen eller fylkeskommunen bør derfor kommunisere klart hva den ønsker å oppnå med sine selskaper og samarbeid. På denne måten gis viktige signaler overfor omverden, noe som styrker kommunens eller fylkeskommunens omdømme.

Når deler av virksomheten skal legges ut i et selskap, og selskapsformen diskuteres, bør kommunestyret eller fylkestinget med utgangspunkt i de oppgavene som skal løses vurdere hvilket styringsbehov kommunen eller fylkeskommunen har. Hvis det er snakk om å delegerer myndighetsoppgaver, f.eks. ansvar for å utøve tilsyn, treffe forvaltningsvedtak på et fagområde eller sørge for individrettede tjenester, vil også dette få betydning for vurderingen av hvilken selskapsform kommunen eller fylkeskommunen kan og bør velge.

rettssubjekter kan konkurranseregelverket som Norge er bundet av gjennom EØS-avtalen også legge føringer for valg av selskapsform og drift. Dersom det er snakk om oppgaver og tjenester som tilbys og selges i konkurranse med private tilbydere, bør kommunen eller fylkeskommunen velge en selskapsform som er egnet for slik virksomhet. Selskapsformen er også viktig ut fra hvorvidt selskapet skal ta risiko og operere i et marked.

Kommunen eller fylkeskommunen bør kommunisere klart hva den ønsker å oppnå med sine selskaper og samarbeid. På denne måten gis viktige signaler overfor omverden, noe som styrker kommunens eller fylkeskommunens omdømme.

Ved utskilling av virksomhet i selvstendige

2

ANBEFALING 2:

Skille mellom skjermet virksomhet og virksomhet i konkurranse med private

Selskaper som opererer i et marked i konkurranse med andre aktører, samtidig som de utfører kommunale- eller fylkeskommunale oppgaver som ikke skjer i konkurranse med andre, bør sørge for et skille mellom de to delene for å unngå brudd på reglene om offentlig støtte.

En del kommunalt eller fylkeskommunalt eide selskaper utfører lovpålagte oppgaver eller andre forvaltningsoppgaver som er skjermet fra konkurranse, samtidig som de utfører og selger tjenester i et marked i konkurranse med andre. Selskapene har på denne måten en blandet virksomhet. Her kan det oppstå spørsmål om den delen av selskapet som konkurrerer i markedet mottar en eller annen form for offentlig støtte (fordeler med en økonomisk verdi), og om denne støtten er i strid med regelverket om offentlig støtte. Det sentrale her er at selskapets konkurranseutsatte virksomhet ikke må subsidieres av offentlige midler ved at denne delen mottar fordeler, for eksempel i form av husleie under markedspris eller rimelig lån av personell og utstyr fra den skjermede delen av virksomheten. Slike fordeler kan innebære ulovlig krysssubsidiering av den konkurranseutsatte virksomheten, og er ikke tillatt. Prinsippet er at den konkurranseutsatte delen av selskapet som utgangspunkt skal kunne stå økonomisk på egne ben, selv må bære alle kostnader knyttet til virksomheten eller en forholdsmessig andel av kostnadene ved tjenester den har felles med den skjermede delen av virksomheten.

Det må som et minimum føres separate regnskaper (regnskapsmessig skille), med korrekt fordeling av inntekter og utgifter i regnskapet, for å unngå krysssubsidiering mellom den skjermede og den konkurranseutsatte delen av virksomheten. Dette utelukker ikke i seg selv ulovlig offentlig støtte, men vil kunne gjøre virksomheten mer transparent og dermed gjøre det lettere å påvise at dette ikke skjer.

Det kan i noen tilfeller være hensiktsmessig at den konkurranseutsatte delen skilles ut i et eget selskap, og at man slik gjennomfører et selskapsmessig skille.

3

ANBEFALING 3:**Sørge for god kunnskap til folkevalgte om eierskap**

For å styrke det kommunale eierskapet anbefales det at kommunestyret eller fylkestinget får tid til kompetanseutvikling eksempelvis ved å avholde eierskapsseminarer for samtlige folkevalgte tidlig i perioden.

Når kommunestyret eller fylkestinget har valgt å legge en del av sin virksomhet inn i et selskap, medfører det også overføring av styringsrett til virksomheten. Oppgaven til selskapets styre og administrasjon er å planlegge, forvalte og drive virksomheten innenfor en ytre ramme som er trukket opp av eieren/eierne. Den ytre rammen består av eierskapsmeldingen og eierstrategien, samt selskapsavtalen eller vedtektene for selskapet.

Det er viktig at kommunestyret eller fylkestinget som eier får kunnskap og innsikt i omfanget av selskapsorganisering og de styringsmuligheter kommunen eller fylkeskommunen har for de selskapene kommunen eller fylkeskommunen har eierandeler i. Det er også viktig at de folkevalgte får innsikt i de ulike rollene de har som folkevalgte, som styremedlemmer eller som medlemmer av representantskap eller generalforsamling. Rollen som folkevalgt i kommunestyret eller fylkestinget er ulik den rollen man har i et selskapsorgan. Det er viktig å være bevisst roller, styringslinjer og ansvarsfordeling.



Foto: Adobe Stock

4

ANBEFALING 4:**Utarbeide en årlig eierskapsmelding eller rapport om selskapene for kommunestyret eller fylkestinget**

Kommunestyret eller fylkestinget bør årlig få en rapport om tilstanden (økonomi, spesielle forhold osv.) for selskapene.

Kommunestyret eller fylkestinget skal etter kommuneloven § 26-1 minst én gang i valgperioden utarbeide en eierskapsmelding som blant annet fastsetter overordnede prinsipper for kommunens eller fylkeskommunens eierskap. Lovens krav om utarbeiding av eierskapsmeldinger én gang i valgperioden er ikke til hinder for at dette kan skje oftere. Særlig dersom kommunen eller fylkestinget har eierandeler i mange selskaper kan det være hensiktsmessig å ta eierskapsmeldingene opp til vurdering oftere. Samtidig kan det være litt voldsomt å legge fram en full vurdering av eierskapet hvert år, så hvis dette ikke skjer fullt så ofte, så bør uansett kommunestyret eller fylkestinget få seg forelagt en rapport om selskapene hvert år om økonomi, spesielle saker osv.

Eierskapsmeldingen, som skal behandles i kommunestyret eller fylkestinget, gir et godt grunnlag for en politisk gjennomgang av all virksomhet som er organisert som selvstendige rettssubjekter.

Eierskapsmeldingen, som skal behandles i kommunestyret eller fylkestinget, gir et godt grunnlag for en politisk gjennomgang av all virksomhet som er organisert som selvstendige rettssubjekter. Eierskapsmeldingen skal primært omhandle selskaper der kommunen eller fylkestinget har eierinteresser, det vil si der kommunen eller fylkeskommunen er hel- eller deleier, men bør også reflektere styringen av de interkommunale samarbeidene og andre virksomheter som kommunen eller fylkeskommunen har tilsvarende interesser i.

Eierskapsmeldingen må beskrive de overordnede prinsippene for den kommunale eller fylkeskommunale eierstyringen, hva formålet med selskapene er og sette dette i sammenheng med kommunens eller fylkeskommunens totale virksomhet. De overordnede prinsippene bør fastsette hvilke typer spørsmål og saker de folkevalgte skal og bør befatte seg med, og hva som skal håndteres av selskapsorganene. Eierskapsmeldingen bør være kommunisert og tilgjengelig, ikke bare for selskapets organer, men også for kommunens eller fylkeskommunens innbyggere.

Eierskapsmeldingen skal etter kommuneloven § 26-1 ha disse hovedpunktene:

- Kommunens eller fylkeskommunens prinsipper for eierstyring
- En oversikt over selskaper, kommunale eller fylkeskommunale foretak og andre virksomheter som kommunen eller fylkeskommunen har eierinteresser eller tilsvarende interesser i
- Kommunens eller fylkeskommunens formål med sine eierinteresser i virksomheter som nevnt

Lovens krav til innholdet i eierskapsmeldingen er minimumskrav. Eierskapsmeldingen kan også inneholde andre elementer enn de loven stiller eksplisitt krav om. Det kan blant annet være aktuelt å si noe om hvordan arbeidet med eierskapsstyring skal organiseres i kommunen eller fylkeskommunen; prinsipper knyttet til selskapenes samfunnsansvar, miljø, likestilling, etikk mv.

En eierskapsmelding vil sikre et grunnlag for nødvendige styringssignaler til selskapene og tydeliggjøre de folkevalgtes ansvar. Den vil også bidra til å skaffe oversikt over kommunens eller fylkeskommunens samlede virksomhet og bidra til mer åpenhet overfor omverden. Når det gjelder kravet om at formålet med eierskapet skal komme frem av meldingen, kan det være grunn til å merke seg at formålet med eierskapet ikke nødvendigvis er identisk med selskapets formål. Med formålet med eierskapet menes det kommunen eller fylkeskommunen ønsker å oppnå med eierskapet – det skal med andre ord gi svar på spørsmålet om hvorfor kommunen eller fylkeskommunen eier/har eierandeler i selskapet.

Kommuner eller fylkeskommuner som organiserer deler av sin virksomhet som fristilte selskaper, bør samtidig vurdere om betingelsene er til stede for å bygge opp en organisert, kompetent støttefunksjon i kommune- eller fylkesadministrasjonen. Det kan være hensiktsmessig med en egen enhet som kan håndtere en forberedende oppgave for kommunestyret eller fylkestinget i form av et «eierskapssekretariat» eller lignende.

Det bør også utarbeides en felles eierskapsmelding med andre medeiere hvis kommunen eller fylkeskommunen er medeier i flere selskaper sammen med andre kommuner eller fylkeskommuner. En slik eierskapsmelding vil sikre felles føringer fra eierne der det er mulig.

5

ANBEFALING 5:**Revidere styringsdokumenter og avtaler jevnlig**

Kommunestyret eller fylkestinget skal utarbeide og bør jevnlig revidere styringsdokumentene og avtalene som regulerer styringen av selskapet.

Når kommunestyret eller fylkestinget har valgt å legge en del av sin virksomhet inn i et selskap, medfører det også overføring av styringsrett til virksomheten. Oppgaven til selskapets styre og administrasjon er å planlegge, forvalte og drive virksomheten innenfor en ytre ramme som er trukket opp av eieren/eierne. Den ytre rammen består av eierskapsmeldingen og selskapsavtalen eller vedtektene for selskapet. Vedtektene for aksjeselskaper, kommunale foretak, og selskapsavtalen for IKS regulerer viktige sider ved selskapenes og det kommunale foretakets rettsforhold. Formålet med vedtektene er å regulere og avklare forholdet mellom eierne og

mellom eierne og selskapet, eller interne forhold i virksomheten.

Dersom vedtektene/selskapsavtalen kun regulerer de forholdene som er påkrevet (minstekrav) etter den aktuelle selskapsloven, kan det noen ganger være hensiktsmessig å utarbeide andre styringsdokumenter. Kommunen eller fylkeskommunen kan ha strategi- og styringsdokumenter som alle selskapene må forholde seg til, for eksempel en generell miljøpolicy, åpenhetsprofil eller mål om lokale utviklingstiltak som selskapene skal bidra til å realisere. Slike dokumenter er ikke lovfestet, men kan være en del av eierstyringen. Det er først og fremst eierne, det vil si de folkevalgte, som har behov for slike dokumenter. Innenfor alt dette skal selskapet ha betydelig grad av spillerom.

Styret kan, med bistand fra administrasjonen, i tillegg utarbeide egne interne strategidokumenter som peker ut hvordan og med hvilke innsatsfaktorer selskapet skal oppnå de målene eierne har fastsatt. I mange selskaper vil det også være aktuelt å ha en styreinstruks som legger føringerne for styrets arbeid og saksbehandling.

Foto: Adobe Stock



6

ANBEFALING 6:**Holde jevnlige eiermøter**

KS anbefaler at det jevnlig gjennomføres eiermøter for å bidra til god kunnskap om og dialog med selskapet.

Noen ganger har eierne behov for å diskutere strategier seg imellom uten å treffe formelle beslutninger. Dette bør kunne gjøres uten å måtte innkalle til møte i generalforsamlingen eller representantskapet etter de formelle reglene i loven. Et eiermøte er et møte mellom kommunen eller fylkeskommunen som eier, styret og daglig leder for selskapet. Et eiermøte er ikke lovregulert og er en uformell arena der det ikke skal treffes vedtak, men hvor både eieren og selskapet kan ha gjensidig informasjonsutveksling, forventningsavklaringer og drøfte generell utvikling og rammevilkår for virksomheten. Det bør ikke legges føringer eller «gis signaler» i eiermøtene som kan anses å gripe inn i styrets myndighetsområde. All eierstyring skal formelt skje i representantskapet eller generalforsamlingen. Eiermøtene er uforpliktende for eierne og for selskapet.



Foto: Adobe Stock

7

ANBEFALING 7:

Som hovedregel bør sentrale folkevalgte oppnevnes som representanter i eierorganet

Avhengig av selskapets formål, anbefales det som en hovedregel at kommunestyret eller fylkestinget oppnevner sentrale folkevalgte som selskapets eierrepresentanter i eierorganet.

Eierstyring skal utøves innenfor rammen av kommunestyrets eller fylkestingets vedtak. Eierstyringen skal skje gjennom eierorganet for selskapene og gjennom kommunestyret eller fylkestinget for foretakene. Samhandlingen mellom kommunestyret eller fylkestinget og eierorganet er ikke lovregulert.

For selskapsformene AS og IKS bør det etableres forutsigbare kommunikasjonsformer mellom kommunestyret eller fylkestinget og eierorganet som forankres i eierskapsmeldingen. Slik sikrer man engasjement, debatt og reell politisk avklaring av eierorganets myndighet.

Aksjeloven sier ikke noe om hvem som skal møte som aksjonær, men oppnevning av sentrale folkevalgte til eierorganet vil bidra til å forenkle samhandlingen og kommunikasjonen mellom kommunestyret eller fylkestinget og eierorganet. Ordfører eller andre kommunestyre- eller fylkestingsrepresentanter må gis fullmakt for å kunne stemme på generalforsamling.

Medlemmer av et representantskap (IKS) er valgt av kommunestyret eller fylkestinget etter kommunelovens regler, og i motsetning til aksje-

loven, kan ikke andre møte etter fullmakt. Det bør oppnevnes et tilstrekkelig antall (minst to) varamedlemmer, slik at det ikke oppstår tilfeller der en eierkommune eller et eierfylke ikke er representert og ikke kan delta når saker skal avgjøres av representantskapet. Av forarbeidene til IKS-loven fremgår at representantskapsmedlemmene representerer sine respektive kommuner eller fylkeskommuner i selskapsforholdet, og at vedkommende kommune eller fylkeskommune har instruksjonsrett overfor sine medlemmer i representantskapet.

Dersom formålet med selskapet er rene driftsoppgaver er det ingen ting i veien for at ansatte i kommunens eller fylkeskommunens administrasjon sitter i eierorganet. Dette kan bidra til at eierorganet tilføres ønskelig og nødvendig fagkompetanse. Selskapets daglige leder skal imidlertid ikke sitte der.

8

ANBEFALING 8:

Sørge for bestemmelser om innkallingsfrist til generalforsamlinger og representantskapsmøter

Bestemmelser om innkallingsfrist bør tas inn i vedtektene, slik at det tas hensyn til kommunens eller fylkeskommunens behov for å ha tid til å behandle aktuelle saker.

Generalforsamlingen eller representantskapet er formelle eierorganer og har den øverste myndigheten i selskapene. Det er styret som innkaller. Det er gjennom saksbehandling og vedtak i de øverste selskapsorganene eierstyringen skal skje. Styreleder og daglig leder har plikt til å delta på generalforsamlingen i aksjeselskap. Andre styremedlemmer har rett, men ikke plikt. Revisor har rett til å være til stede og noen ganger plikt når de saker som skal behandles gjør dette nødvendig. For interkommunale selskap har styrets leder og daglig leder plikt til å være til stede på representantskapsmøtet. Dette gjelder ikke for

revisor, men det anbefales å følge aksjelovens regler på dette punkt.

Gjennom IKS-loven er representantskapet tillagt flere oppgaver enn generalforsamlingen i et aksjeselskap. Representantskapet skal fastsette budsjett, økonomiplan og regnskap. Vedtak om salg eller pantsetting av fast eiendom eller andre større investeringer er også tillagt representantskapet. Disse bestemmelsene gir i utgangspunktet representantskapet noe større innflytelse over forvaltningen av selskapet enn generalforsamlingen i et aksjeselskap.

Generalforsamlingen eller representantskapet er formelle eierorganer og har den øverste myndigheten i selskapene.

9

ANBEFALING 9:

Sørge for god sammensetning og kompetanse i styret

Eier bør gjennom selskapets eierorgan sørge for at styrets kompetanse samlet sett er tilpasset det enkelte selskapets formål og virksomhet. Vurder også spørsmål om habilitet i valg av styremedlemmer. Det anbefales at selskapet sikrer opplæring av styremedlemmene.

Både kommunen eller fylkeskommunen og eierorganet må definere hva slags kompetanse og kapasitet som forventes av styremedlemmene. Et godt utgangspunkt for denne vurderingen kan være selskapets formålsparagraf, de langsiktige strategiene som er lagt for selskapet og situasjonsbestemte forhold de nærmeste årene (omstillingsbehov, markedstilpasning, lovendringer, etc.). Det bør tilstrebes en sammensetning med komplementær kompetanse og erfaring. Det

er viktig å oppnevne styremedlemmer som kan sikre styrets tilsyns- og kontrollfunksjon overfor daglig leder.

Styret skal gjenspeile og representere selskapets behov og bør ha forskjellig og supplerende kompetanse innen blant annet økonomi, organisasjon og om det markedet som selskapet opererer i. Videre bør styret inneha faglig innsikt og god kjennskap til selskapets formål.

Foto: Adobe Stock



Eierorganet oppnevner styre, men kommunen eller fylkeskommunen selv har også et ansvar for å sørge for at styret i selskapet samlet sett har den kompetanse som trengs.

Styreverv i selskaper er et personlig verv. Medlemmer av styrer representerer bare seg selv, ikke noen av eierne, og skal ivareta selskapets interesser til det beste for alle eierne. Det betyr at man ikke representerer verken politiske partier, kommunen, fylkeskommunen eller andre interessenter eller særlige interesser, men ivaretar selskapets interesser og eierne kollektivt på best mulig måte, ut fra selskapets formål og innenfor lovens rammer.

Det er ikke noe til hinder for at medlemmer av folkevalgte organer kan velges til styremedlemmer i selskaper. Forståelse og erfaring fra det politiske systemet i kommunen eller fylkeskommunen kan gi en viktig innsikt og kompetanse som styret bør besitte. Når det er spørsmål om å velge folkevalgte eller ansatte i kommunen eller fylkeskommunen til styremedlemmer i selskaper kommunen eller fylkeskommunen har eierandeler i, bør kommunen eller fylkeskommunen imidlertid vurdere hvor ofte vedkommende kan bli inhabil. Dersom inhabilitet ofte vil skje bør det vurderes om dette vil gjøre det u hensiktsmessig

å velge den aktuelle personen til styremedlem. Det er ikke hensiktsmessig å velge en person som i mange sammenhenger likevel må fratre som inhabil fordi han eller hun kommer i en dobbeltrolle. Typisk gjelder dette der det er snakk om at sentrale folkevalgte eller ansatte i kommunale lederstillinger ønskes valgt inn i styret i et kommunalt eid selskap. Om ulempene ved å velge slike personer til styremedlemmer overstiger behovet for å ha den aktuelle personen i styret er en vurdering som kommunestyret eller fylkestinget selv bør gjøre.

Styreverv i selskaper er et personlig verv. Medlemmer av styrer representerer bare seg selv, ikke noen av eierne, og skal ivareta selskapets interesser til det beste for alle eierne.

10

ANBEFALING 10:**Vedtektsfeste bruk av valgkomité ved styreutnevnelser**

Det bør fastsettes i vedtektene eller selskapsavtalen at valg av styrer i eller fylkeskommunalt eide selskaper bør skje ved bruk av valgkomité. Det bør lages retningslinjer som regulerer komitéens arbeid.

Ordningen med valgkomité er ikke lovregulert, og den bør derfor vedtektsfestes eller nedfelles i selskapsavtalen. Valgkomitéen skal på oppdrag fra selskapets eierorgan finne og foreslå kandidater til styret i selskapet. Det bør være forsvarlige og gjennomtenkte prosesser rundt valg av kandidater i styrene med fokus på kompetanse og personlige egenskaper. Ansvar, rolleforståelse og habilitet er viktige tema. En valgkomité kan arbeide langsiktig og bruke god tid på å kartlegge og finne egnede styrekandidater med den rette kompetansen og bidra til at helheten ivaretas ved den endelige sammensetningen av styret.

Representantskapet/generalforsamlingen bør velge leder av valgkomitéen. I selskap med flere eierkommuner eller eierfylker bør valgkomitéen sammensettes slik at den reflekterer eierandelene.

Det anbefales at valgkomitéen har en dialog med styret før forslag til styrekandidater fremmes, og at valgkomitéen begrunner sine forslag.

Eier står fritt til å endre styresammensetningen uavhengig av valgperioden. Hele styret bør normalt ikke skiftes ut samtidig for å sikre kontinuitet

og videreføring av kompetanse. Det kan derfor være hensiktsmessig med overlappende valgperiode for ulike styremedlemmer.

11

ANBEFALING 11:

Sørge for balansert kjønnsrepresentasjon i styrene

Eierorganet bør uavhengig av organisasjonsform tilstrebe balansert kjønnsrepresentasjon i styret. Kjønnsbalansen bør sikres både blant de faste medlemmene til styret og blant varamedlemmene.

Styremedlemmene i selskaper behøver ikke være bosatt i kommunen eller fylkeskommunen. I henhold til IKS-loven § 10 er det krav om balansert kjønnsrepresentasjon i styrene. Reglene i aksjeloven § 20-6 om representasjon av begge kjønn i styret gjelder tilsvarende for aksjeselskap hvor kommuner og fylkeskommuner til sammen eier minst to tredeler av aksjene i selskapet. Dette følger av kommuneloven § 21-1.

Foto: Adobe Stock



12

ANBEFALING 12:

Lage rutiner for å sikre nødvendig kompetanse i selskapsstyrene

Eier bør anbefale styret jevnlig å vurdere egen kompetanse ut fra eiernes formål med selskapet. Styret bør derfor etablere rutiner for å sikre nødvendig kompetanse.

Eier har ansvar for å sikre at styret har den nødvendige kompetansen for å nå selskapets mål. For å sikre utvikling av nødvendig kompetanse i styret anbefales det at styret etablerer følgende rutiner:

- Foretar en egnevaluering hvert år.
- Vurderer behovet for ekstern styreopplæring. Nye styremedlemmer skal gis opplæring om ansvar, oppgaver og rollefordeling.
- Gjennomfører egne styreseminarer om roller, ansvar og oppgaver.
- Fastsetter en årlig plan, herunder møteplan, for sitt arbeid med vekt på mål, strategi og gjennomføring.
- Gir en samlet redegjørelse for selskapets styring og ledelse i en årsrapport.



Foto: Adobe Stock

13

ANBEFALING 13:

Som hovedregel bør styremedlemmer i morselskapet ikke sitte i styrene i datterselskaper

Styremedlemmer i morselskapet bør som hovedregel ikke sitte i styret til et datterselskap.

Dette er viktig for å unngå rolleblanding og dobbeltroller i konsernforhold. Det må også tas hensyn til at den styrekompetansen som trengs i de respektive selskap innen konsernet kan være ulik. Særlig må man være oppmerksom på problemstillinger knyttet til anbud og inhabilitet dersom ett av selskapene inngir anbud til et annet selskap i samme konsern.



Foto: Adobe Stock

14

ANBEFALING 14:

Oppnevne numeriske vararepresentanter

Det anbefales at det oppnevnes varamedlemmer til styret i selskaper. Ordningen med numeriske varamedlemmer bør benyttes for å sikre kontinuitet og kompetanse i styret.

Foto: Adobe Stock



Lovverket gir mulighet for å utpeke enten personlige eller numeriske vara. Anbefalingen om numerisk vara er gitt ut fra behovet for kontinuitet og kompetanse. Det vil si at 1. varamedlem alltid stiller ved faste styremedlemmers fravær, uansett hvem som er fraværende. 1. varamedlem bør rykke opp som fast styremedlem dersom et av de faste styremedlemmene fratrer i løpet av valgperioden, og inntil neste ordinære generalforsamling/representantskapsmøte holdes.

15

ANBEFALING 15:

Etablere rutiner for vurdering og håndtering av habilitet

Det anbefales at styrene etablerer faste rutiner for å håndtere mulige habilitetskonflikter. Ordfører og kommunedirektør bør ikke sitte i styrer i selskaper.

Spørsmål om inhabilitet når virksomhet er lagt til selskaper kan oppstå på to måter. For det første kan det oppstå inhabilitet i saker som selskapet skal behandle. Inhabilitet for ansatte og medlemmer av styrende organer i interkommunale selskaper er regulert i IKS-loven. For aksjeselskaper har aksjeloven egne regler om inhabilitet. For det andre kan inhabilitet oppstå når kommunen eller fylkeskommunen skal behandle en sak hvor selskapet er part. Denne situasjonen er regulert i kommuneloven og forvaltningsloven. Personer i de kommunale eller fylkeskommunale selskapenes eierorganer og styrer må alltid vurdere sin egen habilitet i forhold til sakene som skal behandles, og bør si fra til organet dersom det kan foreligge forhold som kan lede til inhabilitet.

At en person er inhabil innebærer at vedkommende ikke kan tilrettelegge saksgrunnlaget eller treffe avgjørelser i en sak. Forvaltningsloven fastslår at en person er inhabil når han leder eller har en ledende stilling i, eller er medlem av styret eller bedriftsforsamling, for et selskap som er part i saken, eller en forening, sparebank eller stiftelse som er part i saken. Ingen kommunalt

ansatte eller folkevalgte skal håndtere saker i kommunen eller fylkeskommunen som gjelder et selskap der de selv er styremedlem. Dette gjelder uansett om selskapet er privat eid eller helt eller delvis offentlig eid. Det å være styremedlem i et foretak og samtidig kommunestyremedlem, utløser ikke automatisk habilitetsspørsmål i kommunestyrets behandling, ettersom et foretak ikke er et selskap, men del av kommunen eller fylkeskommunen.

16

ANBEFALING 16:**Foreta en prinsipiell avklaring av godtgjøring for styreverv**

Kommunen eller fylkeskommunen bør i forbindelse med utarbeidelse av eierskapsmelding ha en prinsipiell diskusjon om godtgjøring av styreverv. Denne bør danne grunnlag for eierorganets fastsetting av styrehonorar.

Styremedlemmer bør være uavhengige og ikke ha økonomisk egeninteresse i selskapet. Styremedlemmer bør derfor ikke påta seg særskilte oppgaver for det aktuelle selskapet i tillegg til styrevervet. En advokat som er styremedlem, bør f.eks. ikke påta seg oppdrag for det samme selskapet. Det anbefales også at styremedlemmer ikke omfattes av selskapets incentiv-/bonusordninger, da dette vil kunne påvirke deres uavhengighet.

Godtgjørelsen for styrevervet bør reflektere styrets økonomiske og strafferettslige ansvar, i tillegg til styremedlemmenes kompetanse og forventet tidsbruk, samt virksomhetens kompleksitet. Dette innebærer blant annet at honorar i selskaper som opererer i et marked og hvor det er betydelig risiko, bør reflektere dette ansvaret. Generelt bør styreleder godtgjøres høyere enn styremedlemmene pga. det særlige arbeidet som følger med styreledervervet. Det anbefales at selskapene gjør en konkret vurdering av behovet for styreforsikring for styremedlemmene. Forsikringen gjelder det økonomiske ansvaret, ikke det strafferettslige.

Aksjeloven gir generalforsamlingen ansvar for å fastsette godtgjøring til styremedlemmene. I et IKS er det representantskapet som fastsetter godtgjøringen til styremedlemmene, mens det er kommunestyret eller fylkestinget selv som fastsetter godtgjøringen til styret i et kommunalt eller fylkeskommunalt foretak.

17

ANBEFALING 17:

Registrere styreverv i KS styrevervregister

Alle som påtar seg styreverv og som sitter i ledelsen for kommunale eller fylkeskommunale foretak og selskaper bør registreres i KS styrevervregister <https://www.styrevervregisteret.no/> velkommen

Kommuner og fylkeskommuner er avhengig av allmennhetens tillit når det gjelder både forvaltning og styring. Åpenhet rundt hvilke roller lokalpolitikere har er viktig for å unngå mistanke om rolleblanding.

KS styrevervregister er et godt verktøy for å sikre åpenhet om folkevalgte og lederes roller og verv. Alle kommuner og fylkeskommuner er automatisk en del av dette. Kommunale-og fylkeskommunale foretak/bedrifter/selskap må selv vedta å slutte seg til registeret. Opplysninger innhentes deretter automatisk fra Brønnøysund registeret. Den enkelte får en epost og mulighet til å føye til opplysninger.

18

ANBEFALING 18:

Sørge for at selskapene melder seg inn i en arbeidsgiverorganisasjon

Det anbefales at selskapene melder seg inn i en arbeidsgiverorganisasjon. Samfunnsbedriftene vil være det naturlige valget for disse selskapene.

Kommunalt tilknyttede selskaper organisert som selvstendige rettssubjekter har ikke et avledet medlemskap i KS gjennom kommunens eller fylkeskommunens eierskap. Selskapet må selv melde seg inn i en arbeidsgiverorganisasjon for å være omfattet av organisasjonens tariffavtaler og det interessepolitiske arbeidet organisasjonen gjør. Vår klare anbefaling er at de kommunalt eller fylkeskommunalt tilknyttede selskapene bør være en del av det fellesskapet som ligger i å være medlem av en arbeidsgiverorganisasjon. Samfunnsbedriftene (tidligere KS Bedrift) vil

være det naturlige valget for alle kommunalt eller fylkeskommunalt tilknyttede selskaper. På denne måten sikres at rammebetingelsene selskapene opererer under er tilpasset deres egenart og behov.

Det er et nært og godt samarbeid mellom KS og Samfunnsbedriftene både politisk, faglig og administrativt. Etter utskillingen av KS Bedrift (nå Samfunnsbedriftene) fra KS bygger samarbeidet formelt på en inngått Samarbeidsavtale. Samarbeidsavtalen går blant annet opp grense-

Samfunnsbedriftene er den ledende arbeidsgiverorganisasjonen for kommunalt eide selskaper – med 550 medlemmer innen en rekke tjenestoområder. De største områdene er energi, avfall, havn og brann/redning, men det er også medlemmer innen blant annet vann og avløp, økonomi, revisjon, pensjon, kompetanse, eiendom, kultur, helse, IKT og samferdsel.

2/3 av medlemmene i Samfunnsbedriftene er offentlig eide aksjeselskap eller interkommunale selskap (IKS). De øvrige er samvirkeforetak, ideelle organisasjoner, stiftelser, kommunale og fylkeskommunale foretak. Samfunnsbedriftenes ønsker å forene og styrke sine medlemmer, og arbeider for økt samarbeid på tvers av kommunegrensene og i hver enkelt kommune.

De viktigste oppgavene til Samfunnsbedriftene er:

- rådgivning og kursvirksomhet om arbeidsgiverrollen
- forhandling av tariffavtaler tilpasset medlemmene
- arbeid for bedre rammebetingelser
- juridiske rådgivning tilpasset medlemmene, spesielt om eierskap, offentlige anskaffelser og selskapsetablering
- møteplasser og nettverk der medlemmer kan møtes både innen og på tvers av alle bransjer for å utveksle erfaringer og hente inspirasjon

 **Samfunnsbedriftene**

www.samfunnsbedriftene.no / post@samfunnsbedriftene.no



Foto: Adobe Stock

ne mellom KS og Samfunnsbedriftene for hvor kommuner, fylkeskommuner og virksomheter skal være organisert. Etter Samarbeidsavtalen og vedtektene i henholdsvis KS og Samfunnsbedriftene kan kommuner og fylkeskommuner være organisert i KS og alle selskaper organisert som selvstendige rettssubjekter i Samfunnsbedriftene. Senest under KS sitt Landsting i 2020 ble betydningen av at KS og Samfunnsbedriftene sammen skal arbeide for at kommunalt eide bedrifter/selvstendige rettssubjekter skal være medlemmer i Samfunnsbedriftene understreket og framhevet.

Landstinget vedtok følgende; «Landstinget understreker betydningen av at de kommunale bedriftene er organisert i KS Bedrift, og dermed en del av den samlede KS-familien. Bedriftene løser viktige kommunale oppgaver og representerer viktig kompetanse for kommunesektoren. Landstinget ønsker at KS og KS bedrift skal samhandle og arbeide systematisk for å rekruttere kommunale bedrifter til KS bedrift.» (KS bedrift er nå Samfunnsbedriftene)

Det tariffrettslige samarbeidet mellom KS og Samfunnsbedriftene bygger på en felles Hovedavtale. Gjeldende Hovedavtale er inngått for perioden 2020-2021. Gjennom medlemskap i Samfunnsbedriftene vil selskapene dels være omfattet av de tariffavtalene kommunen eller fylkeskommunen er omfattet av og dels være omfattet av egne Hovedtariffavtaler som er utviklet av Samfunnsbedriftene og spesialtilpasset bedrifter, og ikke i samme grad forvaltning. Samfunnsbedriftenes arbeid med utvikling av tariffavtaler spesielt tilpasset medlemmenes behov har så langt resultert i en Hovedtariffavtalen for konkurranseutsatte bedrifter (Bedriftsavtalen) og Energiavtale I og II. Drøyt 200 av medlemmene i Samfunnsbedriftene følger den kommunale Hovedtariffavtalen.

19

ANBEFALING 19:

Sørge for at selskapsstyrene utarbeider og jevnlig reviderer etiske retningslinjer for selskapsdriften

Kommunens eller fylkeskommunens selskaper bør ha en aktiv og bevisst holdning til etiske spørsmål, gjerne fastlagt i egne etiske retningslinjer som utarbeides for og brukes aktivt i det enkelte selskap.

Kommunale eller fylkeskommunale selskaper forvalter fellesskapets ressurser. Forvaltningen skal derfor skje på en måte som samsvarer med befolkningens oppfatninger om rett og galt. Kommunenes eller fylkeskommunens omdømme vil også avhenge av hvordan en forvalter sitt samfunnsansvar gjennom egne selskaper.

Et mål for mange kommunale eller fylkeskommunale selskaper er at driften og virksomheten skal være ansvarlig i et samfunnsperspektiv. Etikk er en viktig del av de vurderinger som gjøres i forbindelse med det å drive et selskap, fordi de etiske holdningene legger grunnlaget for hvordan man faktisk handler. For å legge til rette for at styret har et aktivt forhold til retningslinjene bør de diskuteres og eventuelt revideres årlig.

ANBEFALING 20:**Avklare forholdet mellom kommunedirektøren og daglig leder av foretaket ved opprettelse av kommunale eller fylkeskommunale foretak**

Det anbefales at kommunestyret eller fylkestinget ved opprettelse av kommunale foretak gjennomgår kommunelovens regulering av forholdet mellom kommunedirektøren og daglig leder av foretaket.

Kommunale eller fylkeskommunale foretak er ikke et selvstendig rettssubjekt, men en del av kommunen eller fylkeskommunen. Styret er direkte underordnet kommunestyret eller fylkestinget, men organisasjonsformen har en selvstendig stilling sammenliknet med kommunen eller fylkeskommunen for øvrig. Kommunedirektøren har ingen styringsrett overfor foretakene, og daglig leder er underordnet styret i foretaket.

Kommunedirektørens formelle rolle overfor foretaket er at han/hun kan instruere daglig leder om at iverksettelsen av en sak utsettes til kommunestyret eller fylkestinget har behandlet den aktuelle saken. Videre skal kommunedirektøren i saker som behandles i kommunestyret eller fylkestinget, gis anledning til å uttale seg før styret i foretaket treffer vedtak. Dette henger sammen med det generelle overordnede ansvaret kommunedirektøren har overfor hele kommuneforvaltningen.

Kommunedirektøren eller dennes stedfortreder og medlem av kommune- eller fylkesråd kan ikke velges til styret i kommunale eller fylkeskommunale foretak. Med «dennes sted-

fortreder» siktes det til personer som, i tillegg til kommunedirektøren, har fullmakt til å beslutte utsatt iverksettelse etter Kommuneloven § 9-16, annet ledd. Dette må vurderes konkret for de aktuelle personene i kommunen eller fylkeskommunen. Det kan være personer som har det som en del av sine oppgaver å tre inn i kommunedirektørens fullmakter, for eksempel i kommunedirektørens fravær, og personer som har disse fullmaktene i bestemte kommunale foretak som faller innenfor hennes eller hans ansvarsområde. Det er kun stillinger i den kommunen eller fylkeskommunen hvor vedkommende har rollen som kommunedirektør, dennes stedfortreder, eller er kommuneråd eller fylkesråd bestemmelsen gjelder. Det er fullt mulig å ha styremedlemmer i kommunale eller fylkeskommunale foretak som har slike roller i andre kommuner eller fylkeskommuner.

21

ANBEFALING 21:

Sørge for at kontrollutvalget sikres gode nok rammebetingelser til å utøve sin funksjon på en god måte

Det anbefales at kommunen eller fylkeskommunen innenfor rammen av kommunelovens bestemmelser fastsetter regler og etablerer rutiner for kontrollen med selskapene, hvilke dokumenter som uoppfordret skal sendes kontrollutvalget og hvem som har plikt til å sørge for dette.

Kommunestyret eller fylkestinget har kontrollansvar for å sikre at kommunen eller fylkeskommunen når sine mål, at regelverket etterleves og at etiske hensyn ivaretas. Kontrollen utføres blant annet gjennom regnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon og selskapskontroll. Kontrollansvaret gjelder også når virksomheten er skilt ut i egne selskaper.

Kontrollutvalget har en lovregulert funksjon som organet utfører på vegne av og for kommunestyret. Kontrollutvalget har derfor også en viktig rolle i kommunens eller fylkeskommunens kontroll med selskapene. Kontrollutvalgets oppgave i forbindelse med selskapskontroll er todelt; en obligatorisk del som benevnes eierskapskontroll og en frivillig del som kan omfatte forvaltningsrevisjon. Det er viktig at kontrollutvalget sikres gode nok rammebetingelser slik at de har mulighet til å utøve sin funksjon på en god måte.

For at kontrollutvalget skal kunne ivareta sine kontrolloppgaver i selskaper, gir kommuneloven § 23-6 kontrollutvalget både en vidtgående rett til opplysninger og innsyn i selskaper som kommunen eller fylkeskommunen i sin helhet eier

alene eller sammen med andre kommuner eller fylkeskommuner, og en rett til å foreta undersøkelser i slike selskaper.

Denne innsynsretten og retten til å foreta undersøkelser er i kommuneloven av 2018 også gjort gjeldende for virksomheter som utfører oppgaver på vegne av kommunen eller fylkeskommunen, enten dette er selskaper eller annet, og enten de er privat eller offentlig eid.

I selskaper med flere eiere bør eierne koordinere sin kontrollvirksomhet, slik at ikke mange eiere iverksetter kontrolltiltak uten å koordinere dette med de andre. Det bør derfor være en dialog mellom eierkommunene eller eierfylkene om hvordan en skal drive selskapskontrollen med selskaper der flere kommuner eller fylkeskommuner er eiere.

Eierskapskontroll innebærer å kontrollere om den som er eiers representant og utøver kommunens eller fylkeskommunens eierinteresser, gjør dette i samsvar med lover og forskrifter, kommunestyrets eller fylkestingets vedtak og anerkjente prinsipper for eierstyring. Det er opp til kommunestyret eller fylkestinget å avgjøre

om selskapskontrollen også skal omfatte forvaltningsrevisjon som innebærer systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets eller fylkestingets vedtak og forutsetninger. Eierskapskontrollen blir dermed en form for juridisk etterkontroll, blant annet for å vurdere om eierstyringen har vært tilstrekkelig og om den har gitt de resultatene og målene som eier har fastsatt for selskapet.

Etter kommuneloven skal kontrollutvalget minst én gang i valgperioden utarbeide en plan for hvilke eierskapskontroller som skal gjennomføres. Planen, som skal vedtas av kommunestyret eller fylkestinget, skal baseres på en risiko- og vesentlighetsvurdering av kommunens og fylkeskommunens eierskap. Hensikten med denne vurderingen er å finne ut hvor det er størst behov for eierskapskontroll. Planen skal angi hvilke eierinteresser og selskaper som vil kunne være aktuelle for kontroll, og den bør også angi i hvilken grad det er aktuelt å gjennomføre forvaltningsrevisjon. Med utgangspunkt i planen, skal kontrollutvalget avgi rapport til kommunestyret eller fylkestinget om gjennomførte kontroller samt resultatene av disse.

De kommunale eller fylkeskommunale foretakene er en del av kommunen eller fylkeskommunen som juridisk person og faller inn under kontrollutvalgets generelle ansvar for å påse at kommunens eller fylkeskommunens regnskaper blir revidert på en betryggende måte, og at det utføres forvaltningsrevisjon av den kommunale eller fylkeskommunale virksomheten i samsvar med kommunelovens bestemmelser. Det anbefales at de kommunale eller fylkeskommunale foretakene blir viet oppmerksomhet når plan for forvaltningsrevisjon av kommunens eller fylkeskommunens virksomhet utarbeides og vedtas av kommunestyret eller fylkestinget.²

² Det fremgår av forarbeidene til kommuneloven av 2018 at eierskapskontroll skal utføres av revisjonen i tråd med god kommunal revisjonsskikk (Prop. 46 L (2017-2018) s. 324.

KS
Postadresse: Postboks 1378 Vika, 0114 Oslo
Besøksadresse: Haakon VII's gt. 9, 0161 Oslo

Telefon: 24 13 26 00

ks@ks.no
www.ks.no

Notat

Fra:

(torbjorn.brandt@konsek.no)

Dato:

08.10.2024

Arkivsaknr:

23/508-16

Notat - Vurderinger knyttet til at folkevalgte eller kommunalt ansatte har styreverv i selskaper som kommunen eier

Innledning

Selskapsorganisering innebærer at virksomhet skilles ut fra kommunen som organisasjon og blir et eget rettssubjekt. Kommunens styringsrolle endres derfor fra å styre gjennom linje i organisasjonen til å styre gjennom å være eier av selskapet. Forvaltningen av selskapet ligger hos styret og daglig leder.

Avhengig av selskapsform utøver kommunestyret eierstyring gjennom representantskapet, årsmøte eller generalforsamlingen, disse omtales i notatet som eierorganet. Det er i eierorganet at det velges et styre og det er eierorganet som kan instruere styret og omgjøre dets beslutninger.

Et viktig prinsipp ved selskapsorganisering er at selskapets ledende organer skal ha betydelig grad av frihet til å drive virksomheten. Lovfestede bestemmelser og vanlige normer for god selskapsstyring setter grenser for hvor mye kommunen som eier disse selskapene kan og bør involvere seg i selskapenes virksomhet. Oppgaven til selskapets styre og administrasjon er å planlegge, forvalte og drive virksomheten innenfor en ytre ramme som er trukket opp av eieren/eierne. Den ytre rammen består av eierstrategien, eierskapsmeldingen og selskapsavtalen eller vedtektene for selskapet.

Kommunal eierstyring

Kommunen har mange eierinteresser i flere selskap. Henvisninger til aksjeloven, gjelder aksjeselskaper spesielt, men brukes for å belyse ulike forhold som bør være gjenstand for vurderinger også for andre selskapsformer.

Eierskapet utøves gjennom styret og styrets innsats. Styremedlemmene er selskapets og eier eller eiernes tillitsvalgte. Dette betyr at styrets medlemmer har lojalitetsplikt overfor selskapet. De skal ivareta eiers interesse eller ved flere eiere, eiernes felles interesser, og ikke den enkelte eieres særinteresse. Eksempler på at dette er nedfelt i lov, finnes blant annet i aksjeloven § 6-28 første ledd. Denne bestemmelsen fastsetter forbud mot at styret gir visse eiere eller andre en urimelig fordel på andre aksjeeieres eller selskapets bekostning.

I aksjeselskaper er generalforsamlingen overordnet styret, jf. aksjeloven § 5-1. En side av dette overordningsforholdet er at i heleide selskaper og i selskaper der kommunen har flertallet av stemmene, kan eierrepresentanten ved vedtak i generalforsamlingen gi styret instruks om ledelsen av selskapet, herunder om forretningsmessige disposisjoner. Dette kan være generelle instruks eller spesielle instruks for den enkelte sak. Styret plikter i utgangspunktet å rette seg etter slike instruks. Hvis styret er uenig i instruksen og ikke ønsker å bøye seg for den, er alternativet at styremedlemmene trekker seg fra vervene.

Generalforsamlingens instruksjonsmyndighet er ikke ubegrenset. Myndigheten må utøves innenfor de rammer som følger av lovgivningen – både aksjelovgivningen og annen lovgivning. Videre setter vedtektene ramme for instruksjonsmyndigheten. Dette betyr blant annet at generalforsamlingen ikke kan instruere styret om å foreta disposisjoner som er i strid med

vedtektenes formålsbestemmelse, uten først å få endret vedtektsbestemmelsen. Dette gjelder selv om selskapet er heleid av kommunen.

Instruksjonsmyndigheten må dessuten utøves under hensyn til at styremedlemmene ikke er representanter for særskilte aksjeeiere, men er selskapets og aksjeeierfellesskapets tillitsvalgte. Dette innebærer blant annet at i selskaper hvor det er aksjeeiere ved siden av staten, kan styret ikke instrueres om å treffe vedtak som er i strid med likhetsprinsippet eller aksjeeierfellesskapets interesse.

Instruks som er i strid med lov eller vedtekter, plikter styret ikke å etterkomme, jf. aksjeloven § 6-28 annet ledd.

En annen side av generalforsamlingens overordningsforhold etter aksjeloven § 5-1 er at eierrepresentanten ikke har noen myndighet i selskapet når eierrepresentanten ikke benytter generalforsamlingsformen. Dette betyr at i den utstrekning kommunen som eier ønsker å gi rettslig bindende pålegg til selskapet, må dette gjøres i form av en generalforsamlingsbeslutning. I det tilfelle at kommunen havner i konflikt med selskapet, vil det kunne svekke kommunens potensielle krav om erstatning gitt at kommunen velger en slik innretning. Risikoen for at påstander om at kommunen i praksis ikke driver eierstyring gjennom styre i selskapet, kan være vanskelig å motbevise, spesielt i situasjoner hvor selskapet havner i en konflikt med kommunen.

Selskapets forhold til forvaltningsloven og offentlighetsloven

Forvaltningsloven gjelder for all virksomhet som drives innenfor kommunen som eget rettssubjekt, inkludert kommunale foretak. Selskaper omfattes som utgangspunkt ikke av forvaltningsloven, men dersom de har så tett tilknytning til forvaltningen kan de anses å være «organer for kommunen» vil forvaltningsloven likevel gjelde. Grensedragningen beror på en helhetsvurdering. Relevante vurderingstemaer er selskapsform, formålet og bakgrunnen for opprettelsen, hva slags virksomhet selskapet driver, om selskapet har monopolvirksomhet, og om den må regnes som et ledd i gjennomføringen av kommunal politikk. Det sentrale vurderingstemaet vil være hvor sterk reell tilknytning det er mellom selskapet og forvaltningen.

Offentlighetsloven gjelder for kommunalt eide selskaper dersom det offentlige har eierandeler som gir rett til mer enn halvparten av stemmene i det øverste organet, eller direkte eller indirekte har rett til å velge mer enn halvparten av medlemmene med stemmerett i det øverste organet. Offentlighetsloven gjelder likevel ikke for offentlig eide selskaper som hovedsakelig driver næringsvirksomhet i direkte konkurranse med og på samme vilkår som private.

I det tilfelle hvor en folkevalgt eller kommunalt ansatt samtidig har et styreverv i selskaper som kommunen eier helt eller delvis eier, følger det av bestemmelsen i forvaltningsloven at:

Den som er ansatt skal utrede en sak. f.eks. tildeling, inngåelse av leiekontrakt, slag, kjøp av varer eller tjenester mv. til det selskapet som den ansatte sitter som medlem i styret til dette selskap, vil den ansatte være inhabil i både i saksforberedelsene og til å fatte vedtak som gjelder selskapet, jf. forvaltningsloven § 8 første ledd.

Oppsummering

At ansatte i kommunen eller folkevalgte har styreverv i et selskap som kommunen eier helt eller delvis, innebærer risiko for at den folkevalgte eller ansatte:

- Opplever en lojalitetskonflikt mellom kommunen som er den ansattes arbeidsgiver og selskapet hvor den ansatte er styremedlem.
- Opplever en lojalitetskonflikt mellom vedtak fattet av kommunestyret og det som er det beste for selskapet.
- Løper et personlig erstatningsansvar (selv med styreansvarsforsikring)
- Ikke kan utføre arbeidsoppgaver sine som følge av å være inhabil i flere saker.
- Opplever problematiske under- og overordningsforhold som ansatt mellom administrativt nivå, men også med politisk nivå.

Kommunen på sin side har risiko for:

- Avkortning eller bortfall av erstatning som følge av at eier «sitter på begge sider av bordet» hvor f.eks. det foreligger mislighold av avtale, mangelfulle tjenester med mer.
- Utfordringer knyttet til personalforvaltningen, forsvarlig arbeidsmiljø for den ansatte eller lignende.
- Utfordringer knyttet til habilitet for folkevalgte ved behandling av saker kommunestyret.
- Ineffektiv ressursutnyttelse som følge av at en eller flere ansatte ikke kan gjøre arbeidsoppgaver sine som følge av at den ansatte eller ansatte underordnet denne blir inhabil.
- Uklare selskapsrettslige konsekvenser med tanke på forvaltningsloven og offentlighetsloven.

Selskapet løper risiko for:

- særbehandling eller påstander om særbehandling av kommunen som eier på bekostning av øvrige eiere.
- Utfordringer i sammenspiillet mellom eierne i eierorganet og styret.
- Habilitetsutfordringer i saker hvor det foreligger interessekonflikter eller konflikt mellom selskapet og kommunen.

Dette er ikke uttømmende. Det knytter seg risiko til langt flere forhold enn kun de som gjelder habilitet. Skulle én eller flere av disse risikoene gjøre seg gjeldende kan det foreligge både store personlige konsekvenser for den ansatte. I tillegg til organisatoriske og økonomiske konsekvenser for kommunen og selskapet, er det risiko for omdømmetap.

Selv med svært god rolleforståelse, vil den folkevalgte, ansatte og kommunen, være utsatt for disse risikoene. Lovgivningen, gjør det svært utfordrende å både være ansatt i den kommunale administrasjonen og samtidig inneha et styreverv i et selskap som kommunen eier, skulle det oppstå konflikt eller interessekonflikter. Dette gjelder selv for tilfelle hvor kompetansen til den ansatte er uomtvistet, og at vedkommende har svært god rolleforståelse og meget god kjennskap til hele risikobildet.

Systematikken i lovgivning og de hensyn som er tatt med tanke på uavhengighet gjør at risikoen foreligger uansett for det tilfelle en folkevalgt eller ansatt tar på seg en rolle «på begge sider av bordet.» Selv om stor grad av åpenhet og svært god bevissthet om disse risikoene vil være risikoreduserende, vil ikke dette alene eliminere disse risikoene.

I tillegg til dette kommer utfordringer knyttet til arbeidsmiljø og personalforvaltningen som følge av at den ansatte har flere roller, herunder roller hvor det foreligger flere under- og overordningsforhold, både innad i kommunen, men også mellom kommunens administrasjon, politisk nivå, selskapets eierorganer, og selskapets styre.

Folkevalgtopplæring - aktuelle artikler og tolkningsuttalelser som gjelder kontrollarbeidet

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Åfjord kommune

Møtedato

13.12.2024

Saknr

71/24

Saksbehandler Torbjørn Brandt

Arkivkode FE-033

Arkivsaknr 23/570 - 10

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget tar aktuelle artikler og tolkningsuttalelser som gjelder kontrollarbeidet, til orientering.

Vedlegg

Bernt svarer - Ordfører bør ikke delta i offentlig debatt der hen er inhabil.pdf

Bernt svarer - – Vi verken har eller bør ha rettslige regler om stillingsvern og krav til arbeidsmiljø for politiske ledere.pdf

Bernt svarer - habilitetsreglene gjelder ved alle typer saksbehandling i kommunestyret.pdf

Saksopplysninger

For å gi kontrollutvalget kunnskap og kjennskap til den kommunale virksomhet, forvaltning og saksbehandling, legges det frem de nyeste artikler og tolkninger av aktuelle bestemmelser i lov, forskrift mv. Følgende artikler legges frem:

1. Bernt svarer - Ordfører bør ikke delta i offentlig debatt der hen er inhabil
2. Bernt svarer - habilitetsreglene gjelder ved alle typer saksbehandling i kommunestyret
3. Bernt svarer - Vi verken har eller bør ha rettslige regler om stillingsvern og krav til arbeidsmiljø for politiske ledere

Vurdering og konklusjon

Kontrollutvalget kan ta informasjon som fremkommer i de vedlagte dokumentene med seg i det videre kontrollarbeidet.

Bernt svarer: – Ordfører bør ikke delta i offentlig debatt der hen er inhabil

Kan ordføreren delta i offentlig debatt om saker der han har private interesser?

Kommunal rapport 4.11.24

SPØRSMÅL: I en sak vedrørende stenging av en lakseelv i kommunen fratrådte ordføreren, som grunneier, all politisk behandling, og overlot dette til varaordføreren. Han engasjerte seg imidlertid i den offentlige debatt om saken og støttet et opprop rettet til nasjonale myndigheter, der ett av punktene som var nevnt i oppropet var behovet for kompensasjon til de som er berørt, altså herunder grunneierne.

Ordføreren har også engasjert seg i en sak om utvidelse av en nasjonalpark i området, både ved underskrift på opprop mot dette, og ved deltakelse i folkemøte. Er noe av dette i strid med reglene om inhabilitet i forvaltningsloven og kommuneloven?

SVAR: Inhabilitet er ikke spørsmål om generelle egenskaper ved en tilsatt eller folkevalgt, men om denne skal kunne medvirke ved konkrete avgjørelser på kommunens vegne. Inhabilitet oppstår etter bestemmelsene i [forvaltningsloven § 6](#) første avsnitt der den det gjelder har en sterk personlig – privat – interesse i utfallet av saken, eller en særlig nær tilknytning til noen som har en slik interesse i saken.

I tillegg har vi en regel i bestemmelsens andre avsnitt om inhabilitet «når andre særegne forhold foreligger som er egnet til å svekke tilliten til hans upartiskhet».

Inhabilitetsreglene gjelder ikke bare når det treffes vedtak av kommunen, men også der ordføreren opptre på vegne av kommunen i en forhandlingssituasjon, eller overfor andre offentlige myndigheter som skal eller kan treffe vedtak i en sak.

Inhabilitetsreglene setter ikke i seg selv grenser for en folkevalgts adgang til å gi uttrykk for sitt syn på en sak i offentlig debatt eller i henvendelse eller innspill til kommunen, heller ikke saker som senere vil kunne komme til behandling der. Avgjørende for habiliteten er fortsatt grunnlaget for dette engasjementet, om ordføreren har slike personlige – private – interesser i saken at han var inhabil allerede av den grunn, eller om de utspillene han kommer med, er begrunnet i politiske, samfunnsmessige eller etiske hensyn.

En folkevalgt blir ikke inhabil av å ha eller gi uttrykk for standpunkter forut for saksbehandlingen. Det er helt legitimt å delta i den offentlige debatt om en sak før det skal treffes vedtak. Dette gjelder også for folkevalgt som er inhabil på grunn av personlige forhold. Også den som har private egeninteresser i en sak, kan delta i debatten om denne. Men da er det dels juridiske, og i tillegg klare etiske krav, om at man opplyser om sin egeninteresse i saken når man deltar i debatten. Dette gjelder særlig for den sitter i en ledende posisjon, som saksbehandler eller folkevalgt.

Og for en ordfører må regelen være at hen må unngå å opptre i offentlig debatt i saker der hen er inhabil, selv om det ikke skal treffes vedtak. Når ordfører taler, er det ikke til å unngå at det vil bli oppfattet som noe som sies i egenskap av leder av kommunaldemokratiet.

Selv om vi ikke har noen rettsregler om akkurat dette, må det oppfattes som både politisk og etisk sterkt kritikkverdig.

Bernt svarer: – Vi verken har eller bør ha rettslige regler om stillingsvern og krav til arbeidsmiljø for politiske ledere

Kan man varsle mot ordføreren eller andre folkevalgte?

Kommunal rapport 30.09.2024

SPØRSMÅL: Vi hører stadig om saker om «varsling» mot ordførere, andre folkevalgte og ledere i partier. Hva betyr dette, og hvilke rettsregler har om slike saker?

SVAR: I utgangspunktet betyr jo «varsling» bare at man gir beskjed om at man mener noe er farlig eller uheldig. Varsle kan vi alle, til den vi vil og om det vi vil.

Et juridisk begrep ble dette derimot først da vi i 2006 fikk et eget [kapittel 2A i arbeidsmiljøloven](#), om «rett til å varsle om kritikkverdige forhold», og om vern for varslere mot gjengjeldelse fordi de har varslet.

Senere har reglene om dette blitt bygget ut til et ganske omfattende regelsett som kan være krevende både å forstå og å praktisere. Vi ser nå at det også er ganske mye usikkerhet om når og hvor disse reglene gjelder. Det bærende hovedprinsippet for bestemmelsene om varslervern etter loven er fastslått i [§ 2A-1](#): «Arbeidstaker har rett til å varsle om kritikkverdige forhold i arbeidsgivers virksomhet». «Kritikkverdige forhold» er her forhold som er i strid med rettsregler, skriftlige etiske retningslinjer i virksomheten eller etiske normer som det er bred tilslutning til i samfunnet, herunder «myndighetsmisbruk» og «uforsvarlig arbeidsmiljø».

Dette er problemstillinger som kan være aktuelle ikke bare for tilsatte i kommunen, men også for folkevalgte og i politiske partier.

De tre grunnleggende spørsmålene er så hvilke typer «virksomhet» som loven gjelder for, hvem som er «arbeidstaker», og hvem som «arbeidsgiver». Virkeområdet for lovens regler fremgår av at dette er en «Lov om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv.» Loven gjelder etter [§ 1–2 nr. 1](#) «for virksomhet som sysselsetter arbeidstaker, med mindre annet er uttrykkelig fastsatt i loven». Her det rimelig klart at en folkevalgt verken er «arbeidstaker» eller «arbeidsgiver» etter arbeidsmiljøloven.

Folkevalgte er definert, i [kommuneloven § 5–1](#) fjerde avsnitt, som alle medlemmer av folkevalgte organer, noe som blant annet omfatter ordfører, som blant annet er medlem av kommunestyret, og medlemmer og leder av kommuneråd under parlamentarisk styringsform. Disse er ikke «arbeidstakere» etter arbeidsmiljøloven.

Dette gjelder også ordfører og andre folkevalgte som mottar godtgjøring for sine verv, også om de har vervet som hovedbeskjeftigelse. Vervet som folkevalgt er personlig, og den folkevalgte er ikke underlagt noen form for rettslig bindende styrings- og instruksjonsmyndighet, verken fra egen partigruppe og ledelsen av denne, eller fra kommunestyret eller fra kommunedirektøren. Det betyr at folkevalgte ikke har noen rett til å varsle etter reglene i arbeidsmiljøloven. De er heller ikke rette adressat for slike varsler fra andre folkevalgte eller tilsatte i kommunen.

Adressat for varsel er etter [§ 2A-2](#) «arbeidsgiver eller representant for arbeidsgiver», og de folkevalgte er altså ikke i noe tilsettingsforhold der de har en arbeidsgiver som kan varsles eller være gjenstand for varsel.

De folkevalgtes kanal for varsling om ulovlige, uetiske eller uforsvarlige forhold i kommunen vil måtte være innspill til ansvarlige folkevalgte organer eller tilsynsmyndigheter, eller utspill i den alminnelige offentlige debatt. Varsel etter arbeidsmiljøloven må altså gjelde forhold knyttet til varslersens tilsettingsforhold; «til arbeidsgiver eller representant for arbeidsgiver». Også folkevalgte og andre som ikke er tilsatt i kommunen, kan ta initiativ hvis det foreligger rettslig eller etisk problematiske forhold, men det må da behandles som personlige eller politiske innspill til kommunens ledelse eller tilsynsmyndigheter, ikke som varsling etter arbeidsmiljøloven.

Varsel må altså her komme fra tilsatte i kommunen. Adressat for dette er i siste instans kommunedirektøren, som etter [kommuneloven § 13-1](#) første avsnitt «skal være leder av kommunens og fylkeskommunens administrasjon», og som etter siste avsnitt her selv «har det løpende personalansvaret for den enkelte». Unntak fra dette er bare varsel som helt eller delvis er rettet mot kommunedirektøren. Da vil hen være inhabil, og ansvaret for behandlingen av varsllet vil ligge hos kommunestyret, som er tilsettingsmyndighet for kommunedirektøren etter første avsnitt.

Partigrupper i kommunestyret er ikke arbeidsgiver for sine medlemmer, heller ikke om de mottar godtgjøring eller andre fordeler fra gruppen. Hvis det derimot er tilsatt, og ikke bare valgt, en sekretær eller lignende for partigruppen, med definerte administrative oppgaver, vil hen kunne bli ansett som tilsatt. Men da må det være på det rene hvem som er arbeidsgiver i dette forholdet. Den som defineres som arbeidsgiver vil være adressat for varsel om ulovlige eller uforsvarlige forhold når det gjelder disse administrative funksjonene, men aldri om det politiske innhold av virksomheten. Politiske partier kan være organisert på ulike måter på det lokale plan.

Arbeidsmiljøloven vil klart nok gjelde for den tilsatte administrasjon, problemer kan oppstå først og fremst når det gjelder status og rolle til den øverste valgte ledelse; leder, nestledere og valgt sekretær. Her er det ikke naturlig å se disse vervene som tilsettingsforhold som går inn under arbeidsmiljølovens regler.

Det er tale om tillitsverv uten annen stillingsbeskyttelse enn det som følger av partiets egne regler om valg og utskifting av dem som sitter i slike verv. Det betyr at arbeidsmiljølovens regler om varslervern ikke kan brukes, og at varslere om og kritikk av arbeids- og samarbeidsforholdene for dette ledersjiktet, må behandles og vurderes etter partiets egne regler om akkurat dette.

Vi verken har eller bør ha rettslige regler om stillingsvern og krav til arbeidsmiljø for politiske ledere. Vi nøye oss med å forholde oss til etiske og politiske krav til ryddige organisatoriske forhold og troverdige beslutninger. Her er det lite rom for advokater og dommere.

Bernt svarer: – Habilitetsreglene gjelder ved alle typer saksbehandling i kommunestyret

Kan en inhabil ordfører skrive saksframlegg til kommunestyret, når kommunestyret bare skal komme med en henstilling?

Kommunal rapport 18.11.2024

SPØRSMÅL: Under behandling av en sak i kommunestyret om parkering i kommunens sentrum tok ett av medlemmene opp spørsmålet om ordførerens habilitet. Det ble vist til at ved tidligere behandling av samme saksforhold hadde formannskapet lagt til grunn at ordføreren var inhabil. Begrunnelsen for dette var at ordførers ektefelle hadde eierinteresser i et lokalt eiendomsselskap som har private parkeringsplasser i kommunens sentrum, og som også hadde etablert et lokalt parkeringsselskap i kommunen.

Til møtet i kommunestyret hadde ordfører skrevet en uttalelse med forslag til vedtak i saken. Det ble her foreslått at kommunestyret henstilte til alle private grunneiere i kommunens sentrum at man planlegger videre i samarbeid med kommunen for en felles parkeringspolitikk, basert på prinsipper som kommunen tidligere hadde vedtatt, og ba om at kommunedirektøren tok initiativ til en dialog med grunneierne om dette.

Ordføreren fremholdt at dette var en sak der ikke skulle treffes noe realitetsvedtak, men bare en oppfordring til private aktører om samarbeide med kommunen om gjennomføringen av en vedtatt parkeringspolitikk, og til kommunedirektøren om å følge opp dette. Og i alle fall måtte ordføreren kunne skrive et slikt innlegg der hen oppfordret til lojalitet og samarbeid.

Var ordføreren på denne bakgrunn inhabil ved behandlingen av saken i kommunestyret, og også til å utarbeide og legge fram et slikt vedtak i kommunestyret?

SVAR: En uttalelse av den typen det er tale om, her, vil ikke i seg selv skape inhabilitet. Utgangspunktet er at ordfører kan, på linje med andre folkevalgte, engasjere seg i eller uttale seg om saker som er eller kan komme til å bli gjenstand for kommunal saksbehandling, uten å bli inhabil, så lenge hen ikke har personlige – private – interesser i saken, slik at hen av denne grunn er inhabil. Deltakelse i offentlig debatt om et saksforhold skaper ikke i seg selv inhabilitet for en folkevalgt.

Men hvis en ordfører er inhabil av andre grunner, må hen han avstå fra alle typer medvirkning i kommunestyrets saksbehandling av denne saken. Den som er inhabil, er det på alle trinn ved behandlingen av en sak der det skal eller kan treffes en «avgjørelse». Og habilitetsreglene gjelder ved alle typer saksbehandling i kommunestyret. De gjelder også der det bare vedtas meningsytringer eller oppfordringer, og i rene orienterings- og referatsaker. Hvis ordfører var inhabil i sak om parkeringsordningen i kommunen, var det derfor et brudd på inhabilitetsreglene både at hen deltok ved behandlingen av denne saken i kommunestyret, og at hen som ordfører utarbeidet og la fram forslag til et vedtak i saken.

Aktuelle saker fra kommunens folkevalgte organer

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Åfjord kommune

Møtedato

13.12.2024

Saknr

72/24

Saksbehandler Torbjørn Brandt

Arkivkode FE-033

Arkivsaknr 24/291 - 6

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget tar aktuelle saker fra de folkevalgte organene, til orientering.

Saksopplysninger

Saksopplysninger Kontrollutvalget vedtok i sak 8/24 se vedtakets punkt 2 at medlemmene følger hvert sitt politiske utvalg. Medlemmene gir en kort orientering om saker som kan være aktuelle for oppfølging i kontrollutvalget eller som er av særlig interesse. Utvalget vedtok å fordele de folkevalgte organer til hvert av utvalgets medlemmer på følgende måte:

- Kommunestyret, Walter Solberg
- Formannskap og administrasjonsutvalg, Per Bremnes
- Helse og oppvekst, Odd Egil Bratland
- Kultur, Idrett og frivillighet, Elin Rånes
- Vekst, utvikling, landbruk, teknisk, Konny Herfjord

Vurdering og konklusjon

Kontrollutvalget kan ta aktuelle saker fra de ulike folkevalgte organer til orientering.

Oppfølging av kontrollutvalgets vedtak

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Åfjord kommune

Møtedato

13.12.2024

Saknr

73/24

Saksbehandler Torbjørn Brandt

Arkivkode FE-033

Arkivsaknr 23/334 - 22

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget tar status for kontrollutvalgets vedtak og tidspunkt for behandling av saker til orientering.

Vedlegg

Oppfølging kontrollutvalgets vedtak 13.12.2024

Saksopplysninger

Det er utarbeidet en oversikt over kontrollutvalgets vedtak og status for disse. Saker som ble eller allerede var avsluttet ved forrige behandling er tatt ut av vedlagt oversikt. Kun saker hvor kommunestyret har bedt kontrollutvalget følge opp kommunestyrets vedtak, nylige avsluttede saker samt ikke-avsluttede saker, inngår i oversikten.

Lovpålagte oppgaver som ikke følger av kontrollutvalgets vedtak er ikke inntatt i oversikten. Eksempler på slike saker er; strategi for revisjon av kommunens årsregnskaper, års- og møteplan, kontrollutvalgets årsmelding, kontrollutvalgets uttalelse om kommunens årsregnskaper mv.

Vurdering og konklusjon

Kontrollutvalget må vurdere om tidspunkt for behandling eller oppfølging av sakene er hensiktsmessig. Om ingen endringer er nødvendig kan kontrollutvalget ta saken til orientering.

Oversikt over kontrollutvalgets vedtak som skal følges opp eller som er avsluttet siden siste vedtaksoppfølging					
Sak	Dato	Vedtak	Forslag til tidspunkt	Kommentar	Utført
26/23	28.08.2023	1. Kontrollutvalget tar nummerert brev nr. 1 og revisors attestasjonsuttalelse om etterlevelse av bestemmelser og vedtak for økonomiforvaltningen til orientering. 2. Kontrollutvalget ber om at rådmannen rapporterer skriftlig til kontrollutvalget om oppfølging av funnene i revisors kontroll innen 15. januar 2024.	Kontrollutvalgets møte 21.10.2024	Rådmannen vil orientere utvalget i tråd med vedtaket.	Ja
31/23	25.09.2023	1. Kontrollutvalget tar redegjørelsen til orientering. 2. Kontrollutvalget ber om at rådmannen gir en skriftlig tilbakemelding om arbeidet med oppdatering og vedtakelse av eierskapsmelding innen 15. januar 2024.	Kontrollutvalgets møte 21.10.2024	Rådmannen vil orientere utvalget i tråd med vedtaket.	Ja
10/24	29.04.2024	Kontrollutvalget slutter seg til revisors prosjektplan, og ber revisjonen gjennomføre eierskapskontroll og forvaltningsrevisjon av Fosen Helse IKS. Utvalget ber revisor gjennomføre prosjektet innenfor den ressursrammen som prosjektplanen angir og med leveringstidspunkt 15.01.2025	Kontrollutvalgets møte 03.02.2025	Revisor vil levere en rapport 15.01.2025	Nei
34/24	13.06.2024	Kontrollutvalget ber rådmannen orientere om praksis for når saksdokumenter, som legges frem til folkevalgt organ, unntas offentlighet.	Kontrollutvalgets møte 13.12.2024	Rådmannen vil orientere utvalget i tråd med vedtaket.	Nei
30/24	13.06.2024	1. Kontrollutvalget tar referatsakene til orientering. 2. Kontrollutvalget ber rådmannen orientere utvalget om beredskapsarbeidet i kommunen og videre ber utvalget rådmannen gi en vurdering om og i hvilken grad kommunen er rustet for å møte ulike trusler som truer innbyggernes sikkerhet og velferd.	Kontrollutvalgets møte 13.12.2024	Rådmannen vil orientere utvalget i tråd med vedtaket.	Nei
38/24	24.09.2024	Kontrollutvalget slutter seg til revisors prosjektplan, og ber revisjonen gjennomføre forvaltningsrevisjon med tema byggesak i tråd med prosjektplanen og med innspill gitt i møtet.	Kontrollutvalgets møte 07.04.2025	Revisor vil levere en rapport mars 2025	Nei

39/24	24.09.2024	1. Kontrollutvalget tar revisors uttalelse om etterlevelse av bestemmelser som gjelder offentlige anskaffelser, til orientering. 2. Kontrollutvalget ber rådmannen om å redegjøre for hvordan kommunen vil sørge for at offentlige anskaffelser dokumenteres og arkiveres i tråd med aktuelle lov- og forskriftsbestemmelser.	Kontrollutvalgets møte 13.12.2024	Rådmannen vil orientere utvalget i tråd med vedtaket.	Nei
51/24	21.10.2024	Kontrollutvalget ber rådmannen oversende en oversikt over statlige tilsyn til kontrollutvalget innen utgangen av 2024.	Kontrollutvalgets møte 03.02.2024	Rådmannen vil oversende tilsyn i tråd med vedtaket.	Nei
57/24	21.10.2024	2. Kontrollutvalget ber rådmannen om en redegjørelse for hvordan kommunen jobber med å kartlegge behovet for - og for å søke om - skjønnsmidler fra statsforvalteren.	Kontrollutvalgets møte 13.12.2024	Rådmannen vil orientere utvalget i tråd med vedtaket.	Nei
59/24	21.10.2024	Kontrollutvalget ber sekretariatet redegjøre for eventuelle risikomomenter knyttet til at folkevalgte eller ansatte i kommunen blir oppnevnt til styreverv i selskaper som kommunen eier.	Kontrollutvalgets møte 13.12.2024	Rådmannen vil oversende tilsyn i tråd med vedtaket.	Nei

Innspill til kontrollarbeidet

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Åfjord kommune

Møtedato

13.12.2024

Saknr

74/24

Saksbehandler Torbjørn Brandt

Arkivkode FE-033, TI-&17

Arkivsaknr 24/528 - 3

Forslag til vedtak

Saken legges frem uten forslag til vedtak.

Utrykt vedlegg

[NKRFs Kontrollutvalgskonferanse 2025 - NKRF](#)

Saksopplysninger

Hensikten med denne saken er at utvalgets medlemmer kan drøfte og fremme innspill til saker og forhold som kontrollutvalget kan ta tak i, eller diskutere om å få utredet en sak til et fremtidig kontrollutvalgsmøte. Saken erstatter det som tidligere ble omtalt som 'eventuelt'. Eksempel på tema som kan tas opp er:

- deltagelse på kurs/konferanse
- endring av møtedato eller møtested
- forhold i kommunen som medlemmene har behov for å drøfte
- ønske om orientering knyttet til et saksområde fra kommunedirektøren eller sekretariatet i et fremtidig møte

Utvalgets medlemmer oppfordres til å si fra om de har noe til saken i starten av møtet, dette for at møteleder skal kunne planlegge gjennomføringen av møtet, spesielt med tanke på varighet for møtet.

Vurdering og konklusjon

Saken legges frem uten forslag til vedtak.

Godkjenning av møteprotokoll

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Åfjord kommune

Møtedato

13.12.2024

Saknr

75/24

Saksbehandler Torbjørn Brandt

Arkivkode FE-033, TI-&17

Arkivsaknr 24/528 - 4

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget godkjenner protokollen fra kontrollutvalgets møte, den 13.12.2024.

Saksopplysninger

Protokollen stadfester at alle vedtakene og protokollføringen for hver sak er i samsvar med saksbehandlingen for den aktuelle saken. Om utvalget ser feil eller mangler vil sekretariatet rette opp disse. Om det ikke lar seg gjøre å rette opp feil eller mangler i protokollen, må protokollen godkjennes i førstkommande møte.

Vurdering og konklusjon

Med mindre det foreligger feil eller mangler ved protokollen som ikke kan rettes i møtet, kan kontrollutvalget godkjenne protokollen.